

OD205sl
T.a.v. dhr. A. Stam

Emmastraat 16
8011 AG Zwolle
T [038] 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

memo

Contactpersoon	Kenmerk	Status	Datum
Ing. M. G. Hoksberg	16-278	concept	15 juli 2016

Betreft

Samenvatting natuuronderzoeken Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht

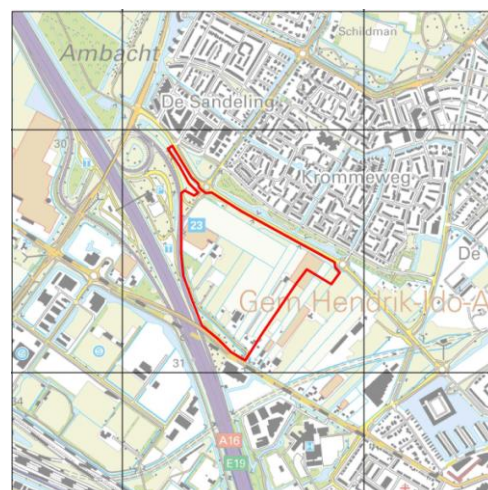
Aanleiding en doelstelling

In opdracht van OD205sl en de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht zijn tal van onderzoeken en toetsingen uitgevoerd ter voorbereiding van het bestemmingsplan voor het geplande bedrijventerrein Ambachtsezoom. Om de huidige stand van zaken overzichtelijk weer te geven heeft OD205sl (contactpersoon Arjen Stam) gevraagd om de conclusies te bundelen in één document. Voorliggend document dient als samenvatting en leeswijzer waarin voor nadere informatie naar de reeds verschenen rapporten wordt verwezen.

Plangebied en voorgenomen werkzaamheden

Aan de zuidkant van Hendrik-Ido-Ambacht wordt een nieuw bedrijventerrein aangelegd, genaamd Ambachtsezoom. Het terrein wordt begrensd door de Ambachtsezoom, de westkant van het kavel Rijdsdijk, de Langeweg, De Baak, de A16 en de Reeweg. De oppervlakte is 30 hectare. Voor de realisatie is het nodig om enige bebouwing af te breken, watergangen te verleggen en plaatselijk bomen te kappen. Er wordt een grote centrale waterpartij aangelegd. Na het bouwrijp maken en realisatie van de infrastructuur worden kavels uitgegeven, die een groen karakter krijgen.

Figuur 1: Topografische kaart plangebied

Gebiedsgerichte natuurbescherming

Er vinden geen werkzaamheden plaats in of met negatieve effecten op Natura 2000-gebieden, beschermde Natuurmonumenten, Ecologische Hoofdstructuur of natuur buiten de EHS. Het nemen van vervolgstappen is dan ook niet nodig vanuit het oogpunt van gebiedsbescherming (Lindenholz, 2012).

memo

Aangetroffen/ te verwachten soorten en effecten

- In 2012 is een enkel exemplaar van de laag beschermde Dotterbloem aangetroffen (Lindenholz, 2012). Er zijn geen zwaardere beschermde plantensoorten aangetroffen en/of te verwachten;
- Er wordt geen bebouwing gesloopt of bomen gekapt waarin zich potentieel geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen bevinden. De woning aan De Baak 28 is dermate nieuw en hermetisch afgedicht dat er geen verblijfplaatsen van vleermuizen te verwachten zijn. Aan de zuidwestzijde van het plangebied is een beperkt aantal lijnvormige opgaande groenstructuren aanwezig die mogelijk door vleermuizen als vliegroute en foerageergebied gebruikt worden. Naar verwachting blijven alle doorgaande groenstructuren behouden. Door de (beoogde) inrichting van het bedrijventerrein met onder andere water en groene elementen, wordt deze op termijn aantrekkelijk(er) voor vleermuizen als foerageergebied. Er is geen schade aan onmisbare foerageergebieden en vliegroutes te verwachten (Lindenholz, 2012);
- Verblijfplaatsen en exemplaren van juridisch zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren zoals Otter en Waterspitsmuis (beiden tabel 3 Ff-wet) worden op basis van veldonderzoek, terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens niet verwacht in het plangebied. Wel zijn exemplaren en vaste verblijfplaatsen van de laag beschermde zoogdiersoorten Mol, Egel, Haas, Gewone bosspitsmuis, Rosse woelmuis, Bosmuis, Veldmuis en Huisspitsmuis te verwachten;
- In 2014 heeft een Buizerd gebroed in een groot takkennest boven de oprit van het reeds afgebroken erf aan De Baak. Nesten van Buizerd genieten jaarronde bescherming en zijn ontheffingsplichtig. In 2015 is dit nest niet door Buizerd bezet (Hoksberg, 2015) maar door een Torenvalk gebruikt. Voor nesten van Torenvalk geldt geen jaarronde bescherming. In 2016 is het nest niet door roofvogels of uilen gebruikt, getuige een check op 1 juli 2016 door Ecogroen. In 2015 en 2016 waren ook geen andere takkennesten in het plangebied in gebruik door roofvogels en/of uilen;
- In de voor de ontwikkeling van het bedrijventerrein te slopen panden zijn in 2012 circa tien paartjes Huismus aangetroffen. Als gevolg van de sloop van het erf De Baak 28 gaan deze nestplaatsen verloren. Nesten van Huismus zijn jaarrond beschermd en ontheffingsplichtig. Hiervoor is een ontheffing aangevraagd en verleend (Dienst Regelingen, 2013) die geldig is tot 1 januari 2019;
- In het plangebied zijn met name broedvogels van bos en struweel aangetroffen waaronder Zwarte kraai, Groene specht, Tjiftjaf, Merel, Winterkoning en Koolmees. Ook zijn de weide- en watervogels Kievit, Fazant, Kuifeend en Wilde eend aangetroffen (Lindenholz, 2012);
- In drie watergangen in het plangebied zijn beschermde vissoorten aangetroffen Kleine modderkruiper (Ff-wet tabel 2) is in al deze drie watergangen aangetroffen en Bittervoorn (tabel 3) in één watergang. Voor het dempen/verleggen van deze watergangen is een ontheffing aangevraagd en verleend (Dienst Regelingen, 2013) die geldig is tot 1 januari 2019;
- Aanvullend onderzoek in 2012 en 2013 (Lindenholz, 2013) naar de strikt beschermde Rugstreeppad heeft uitgewezen dat aanwezigheid van de soort kan worden uitgesloten in het plangebied;
- Leefgebied of vaste verblijfplaatsen van beschermde reptielen, libellen, dagvlinders en andere ongewervelden zijn niet aangetroffen en worden op basis van biotoopkenmerken en bekende verspreidingsgegevens ook niet in het plangebied verwacht (Lindenholz, 2012).

Aanbevelingen/vervolgstappen

- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval te starten in de periode voor begin maart en na eind juli of de invloedssfeer van de plannen kort voorafgaand aan het werk te controleren op broedende vogels en in gebruik zijnde nesten. Voor het broedseizoen wordt geen

memo

standaardperiode gehanteerd (Houtduif kan bijvoorbeeld nog tot half november broedend aanwezig zijn), maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum;

- In het zomerseizoen voorafgaand aan het kappen van de bomen met het voormalige Buizerdnest dient door middel van een check te worden vastgesteld of het nest in gebruik is door een soort met een jaarrond beschermde status;
- Voor de nesten van Huismus die verloren gaan dienen nog mitigerende maatregelen te worden genomen. De voorwaarden voor het mogen slopen zijn na te lezen in de ontheffing en bestaan in het kort uit het werken buiten de kwetsbare broedperiode, het tijdig ongeschikt maken van de nestplaatsen en het aanbieden van adequate vervangende nestgelegenheid. Deze voorbereidende werkzaamheden zijn nog niet uitgevoerd;
- Voor de te verleggen/dempen watergangen gelden strikte voorwaarden wegens de aanwezige beschermde vissoorten. De voorwaarden zijn na te lezen in de ontheffing en bestaan in het kort uit het werken buiten de kwetsbare voortplantings- en winterperiode en het creëren van alternatief leefgebied;
- Bij de beoogde plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde planten, kleine zoogdieren en amfibieën verloren gaan. Voor deze soorten geldt echter in deze situatie automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet en zijn zodoende geen verplichte vervolgacties nodig. Uitvoering in de maanden september/oktober levert over het algemeen de minste schade op aan deze soorten, dat is namelijk buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode.

Doorkijk naar nieuwe natuurwetgeving

Er bestaat een kans dat aanwezige laag beschermde soorten zoals Bunzing (waarvoor onder de huidige wetgeving een automatische vrijstelling geldt) een striktere beschermingsstatus krijgen in de aanstaande Wet Natuurbescherming. Er worden mogelijk ook soorten afgevoerd van de lijst, zoals Kleine modderkruiper en Bittervoorn die in de concepten inderdaad zijn vervallen. Dat kan betekenen dat de bovengenoemde verbodsbepalingen voor het dempen van watergangen komen te vervallen. In de loop van 2016 komt hierover meer duidelijkheid.

Literatuur:

Dienst Regelingen (2015) Ontheffing Flora- en Faunawet Ambachtsezoom (FF/75C/2013/0270)

Hoksberg, M.G. (2016) Nader onderzoek jaarrond beschermde vogelnesten Ambachtsezoom. Ecogroen rapport 11340B.

Lindenholz, J.G. (2012). Quickscan natuurtoets bedrijventerrein Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 11-340. EcoGroen Advies, Zwolle.

Lindenholz, J.G. (2013) Notitie onderzoek Rugstreeppad Ambachtsezoom. Ecogroen rapport 11-340A.

**‘Quicksan natuurtoets
bedrijventerrein Ambachtsezoom,
Hendrik-Ido-Ambacht’**

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in
het kader van natuurwet- en regelgeving*

Colofon

Titel: **'Quickscan natuurtoets bedrijventerrein Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht'**

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 11-340

Status: Definitief

Datum: 6 juli 2012

Auteur: Ing. J.G. (Janneke) Lindenholz

Veldonderzoek: Ing. M.G. (Mark) Hoksberg

Eindredactie: Drs. I. (Iwan) Veeman

Opdrachtgever: OD205^{sl}

Contactpersoon: Dhr. A. Stam

EcoGroen Advies BV
Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2012)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Lindenholz J.G. (2012). Quickscan natuurtoets bedrijventerrein Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 11-340. EcoGroen Advies, Zwolle.

Inhoud

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding.....	2
1.1	Aanleiding en doelstelling	2
1.2	Situatie.....	2
1.3	Algemene opzet.....	3
2	Gebiedsgerichte natuurbescherming	4
2.1	Inleiding	4
2.2	Natuurbeschermingswet 1998	4
2.3	Ecologische Hoofdstructuur.....	5
2.4	Natuur buiten de EHS	6
3	Flora- en faunawet.....	7
3.1	Toetsingskader	7
3.2	Onderzoeksmethode	7
3.3	Flora	7
3.4	Vleermuizen.....	7
3.5	Grondgebonden zoogdieren	8
3.6	Broedvogels.....	9
3.7	Amfibieën.....	10
3.8	Vissen.....	11
3.9	Overige soorten	11
4	Geraadpleegde bronnen	12

Bijlagen

- I - Samenvatting natuurwetgeving
- II - Stedenbouwkundigplan Ambachtsezoom
- III - Inventarisatiekaart broedvogels
- IV - Vleermuizenonderzoek
- V - Inventarisatiekaart broedvogels
- VI - Inventarisatiekaart Kleine modderkruiper
- VII - Nestgelegenheid Huismus

Samenvatting en conclusies

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van OD205^{sl} (contactpersoon dhr. A. Stam) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd in verband met de voorgenomen realisatie van bedrijventerrein Ambachtsezoom in Hendrik-Ido-Ambacht.

De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en de vigerende gebiedsgerichte natuurbescherming. Het onderzoek is gebaseerd op een veldbezoek op 3 mei 2012 en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Gebiedsgerichte natuurbescherming

Het plangebied ligt op korte afstand van een ecologische verbinding. In het kader van de beoogde plannen worden geen werkzaamheden uitgevoerd in de ecologische verbinding. De verbinding kan als zodanig zijn functie blijven vervullen. De EHS in Zuid-Holland kent geen externe werking, zoals de Natuurbeschermingswet 1998 die wel kent. Nadere toetsing van de beoogde plannen op de EHS achten wij in deze situatie dan ook niet nodig.

Gezien de ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten of belangrijke natuurwaarden buiten de EHS en de aard van de beoogde plannen, zijn geen negatieve effecten te verwachten op beschermde waarden in dergelijk natuurgebieden.

Flora- en faunawet: aangetroffen en te verwachten soorten

- In het plangebied en directe omgeving is de laag beschermde Gewone dotterbloem aangetroffen. Zwaar beschermde en Rode Lijst plantensoorten zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht;
- In enkele niet te slopen panden zijn geschikte ruimten aangetroffen die kunnen dienen als verblijfplaatsen van vleermuizen. Daarnaast fungeren mogelijk enkele opgaande groenstructuren als vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen;
- (Vaste verblijfplaatsen van) zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren zijn niet in het plangebied te verwachten. Verspreid in het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele laag beschermde zoogdiersoorten als Mol, Egel, Haas, Gewone bosspitsmuis, Rosse woelmuis, Bosmuis, Veldmuis en Huisspitsmuis aangetroffen of te verwachten;
- In één van de te slopen panden zijn 10 paartjes Huismus (een broedvogel met jaarrond beschermde nesten) aangetroffen. Daarnaast is het niet ondenkbaar dat Ransuil op termijn gaat broeden in het (nu) door Zwarte kraai bezette nest. Verder zijn enkele algemeen voorkomende watervogels, weidevogels en broedvogels van bos en struweel aangetroffen;
- In de binnen het plangebied aanwezige wateren is de middelhoog beschermde Kleine modderkruiper aangetoond;
- Het voorkomen van de strikt beschermde Rugstreeppad kan niet worden uitgesloten in het plangebied. Laag beschermde amfibieënsoorten als Bastaardkikker, Gewone pad, Bruine kikker en Kleine watersalamander zijn verspreid over het plangebied te verwachten;
- Gezien de terreingesteldheid van het plangebied en bekende verspreidingsgegevens kan worden geconcludeerd dat er geen beschermde reptielen, ongewervelden en weekdieren aanwezig en te verwachten zijn. Geschikte biotopen voor deze soorten ontbreken.

Flora- en faunawet: vervolgstappen en aanbevelingen

- Om na te gaan of vaste verblijfplaatsen van Rugstreeppad aanwezig zijn in het plangebied dient aanvullend onderzoek te worden uitgevoerd. De optimale periode voor onderzoek naar Rugstreeppad is mei-juli;
- Voor de aanwezige Huismussen en Kleine modderkruiper is noodzakelijk vervolgstappen te nemen (opstellen van een ecologisch werkprotocol / aanvragen van een ontheffing en het nemen van mitigerende maatregelen). Zie ook §3.6 en §3.8 ;
- Om de (te behouden en te realiseren) opgaande lijnvormige groenstructuren geschikt te houden als vliegroute en foerageergebied van vleermuizen, is het van belang rekening te houden met het aanbrengen van kunstlicht. Zie voor nadere informatie §3.4, kader 1;
- Voor alle vogels geldt dat werkzaamheden die in gebruik zijnde broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen altijd voorkomen dienen te worden. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Het ontzien van broedvogels is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na half juli;
- Bij de beoogde plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren, en amfibieën verloren gaan. Om schade aan deze soorten te minimaliseren is het wenselijk - indien de planning van de activiteiten dit toelaat - werkzaamheden in het plangebied zoveel mogelijk uit te voeren in de periode september- december (mits vorstvrij).

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van OD205^{sl} (contactpersoon dhr. A. Stam) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd in verband met de voorgenomen realisatie van bedrijventerrein Ambachtsezoo in Hendrik-Ido-Ambacht.

De Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek worden, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, de consequenties in beeld gebracht van de mogelijk te nemen ruimtelijke ingrepen en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en de vigerende gebiedsgerichte natuurbescherming.

1.2 Situatie

Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht is voornemens om aan de zuidwestzijde van Hendrik-Ido-Ambacht het bedrijventerrein Ambachtsezoo te realiseren (zie figuur 1 en bijlage II). Het plangebied is een agrarisch gebied ingeklemd tussen het stedelijke gebied van Hendrik-Ido-Ambacht en Zwijndrecht en grenzend aan de rijksweg A16. Het gebied heeft een grootte van circa 30 hectare en bestaat uit agrarische percelen, watergangen, bebouwing en opgaande groenstructuren¹. Naast industrie/productiebedrijven worden op het terrein ook enkele watergangen gerealiseerd en komt er een groene overgangszone tussen de woonwijk en het bedrijventerrein (zie ook bijlage II). Ten behoeve van het beoogde plan worden een aantal gebouwen gesloopt en verdwijnen vermoedelijk watergangen. De lijnvormige groenstructuren blijven in principe behouden.

Figuur 1: Ligging van het plangebied (binnen de gele begrenzing) (Bron kaartondergrond: Bingmaps).

¹ De bebouwing aan De Baak is wel bij het onderzoek meegenomen maar valt grotendeels buiten de begrenzing van het te realiseren bedrijventerrein.

1.3 Algemene opzet

Om inzicht te krijgen in de effecten van de beoogde plannen op juridisch beschermde natuurwaarden zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welke gebiedsgerichte natuurbescherming uitwerking heeft in het plangebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het plangebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op een locatiebezoek, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen), beschikbare gebiedskennis en bekende ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en gebieden. Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te kunnen voorkomen en/of aanvullend onderzoek ten aanzien van beschermde soorten en/of gebieden nodig is.

2 Gebiedsgerichte natuurbescherming

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wets- en beleidskaders zijn daarbij van belang:

- Internationaal (wetgeving), in Nederland de 'Natuurbeschermingswet 1998', waarin onder andere opgenomen de Natura 2000-gebieden (Europese Vogel- en Habitatrichtlijn);
- Nationaal (beleid), beschreven in de 'Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte', waarin opgenomen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS);
- Provinciaal (beleid), veelal opgenomen in Omgevingsplannen of Streekplannen. Betreft bescherming van natuur buiten de EHS zoals ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke activiteiten buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten. In de onderstaande paragrafen wordt kort ingegaan op de eventuele effecten die de geplande werkzaamheden kunnen hebben op nabijgelegen gebieden met een beschermingsstatus.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000-gebieden

De beschermde waarden van een Natura 2000-gebied worden uitgedrukt in de vorm van instandhoudingdoelen voor habitattypen, vogels en/of andere soorten. Plannen of projecten in of in de nabijheid van een Natura 2000-gebied die de kwaliteit van een habitatype of leefgebied kunnen verslechteren of een storend effect kunnen hebben op soorten, moeten getoetst worden op hun gevolgen voor het gebied.

Het plangebied ligt op een afstand van circa 4,5 kilometer van twee Natura 2000-gebieden: 'Oude maas' ten westen en 'Boezems Kinderdijk' ten noorden van het plangebied. Voor deze Natura 2000-gebieden zijn instandhoudingdoelen opgesteld voor habitattypen, habitatsoorten en/of (niet-)broedvogels.

Rekening houdend met de aard en omvang van de beoogde plannen en de afstand tot de Natura 2000-gebieden, worden geen negatieve effecten verwacht op de instandhoudingsdoelen van de genoemde Natura 2000-gebieden. Tussen de Natura 2000-gebieden en het plangebied liggen namelijk een aantal grote barrières zoals stedelijk gebied en een snelweg. Hierdoor worden ook geen waarneembare effecten van de emissies (bijvoorbeeld NOx) vanuit het plangebied op de Natura 2000-gebieden verwacht.

Beschermde Natuurmonumenten

Beschermde Natuurmonumenten zijn aangewezen vanwege de aanwezigheid van natuurwaarden, natuurschoon en/of natuurwetenschappelijke betekenis voor dieren of planten. Bij projecten in of in de omgeving van een Beschermde Natuurmonument is noodzakelijk om na te gaan of deze (significante) effecten kunnen hebben voor het betreffende gebied.

Het meest nabij gelegen beschermde natuurmonument is 'Boezems Kinderdijk' en maakt onderdeel uit van het gelijknamige Natura 2000-gebied. In het kader van het Natura 2000-gebied is reeds beoordeeld dat geen negatieve effecten te verwachten zijn.

2.3 Ecologische Hoofdstructuur

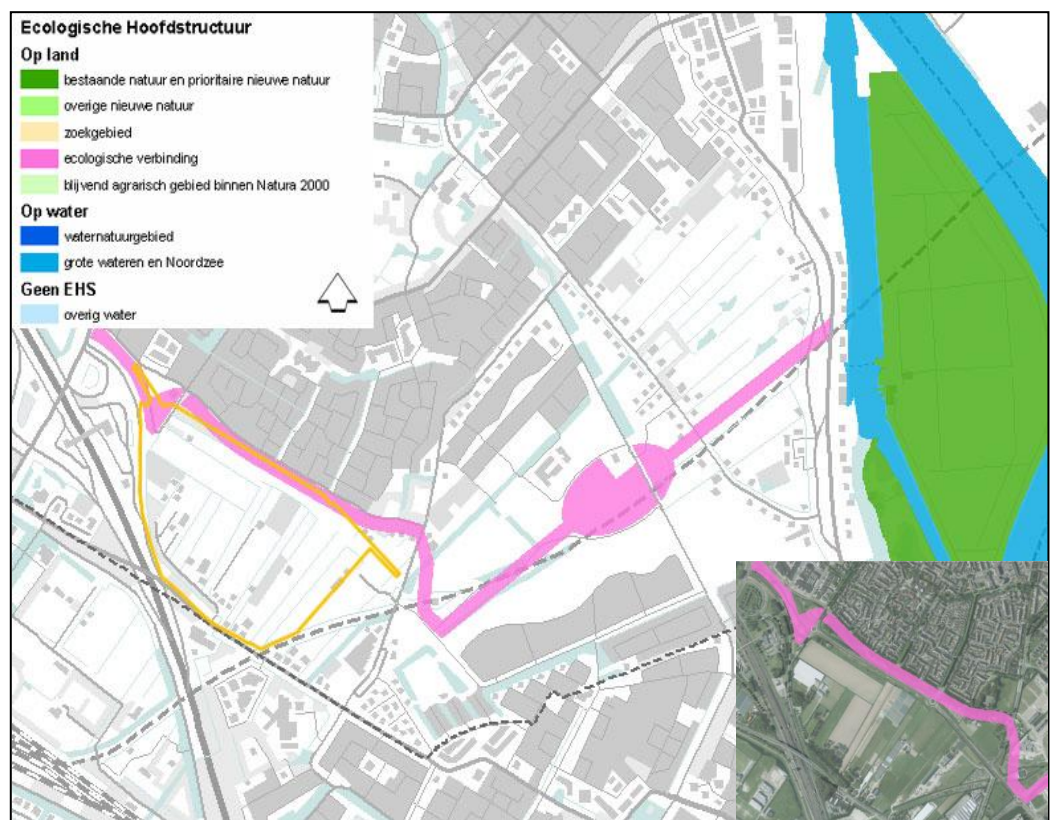
In de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte zijn de plannen beschreven voor ruimte en mobiliteit. Hiertoe behoort onder andere de bescherming en realisatie van de Ecologisch Hoofdstructuur waarvoor de provincies verantwoordelijk zijn gesteld.

De EHS wordt beschermd middels het 'nee, tenzij'-regime. Binnen de EHS zijn nieuwe projecten, plannen en handelingen met een significant negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang en reële alternatieven ontbreken (Ministerie van I&M 2012).

Volgens de begrenzing van de EHS, zoals weergegeven in de digitale kaartenatlas van de provincie Zuid-Holland, ligt het plangebied op korte afstand van een ecologische verbinding (zie figuur 2), alhier bestaande uit een watergang en bosschage. Tussen het plangebied en deze ecologische verbinding ligt een weg (de Ambachtsezoom).

In de Verordening Ruimte van Provincie Zuid-Holland wordt het volgende gemeld over ecologische verbindingen en ruimtelijke ontwikkelingen (Provincie Zuid-Holland 2010b): *'Voor gebieden die zijn aangeduid als 'overige nieuwe natuur', 'zoekgebied' of 'ecologische verbinding' geldt dat er geen nieuwe ontwikkelingen mogen worden toegelaten die de uiteindelijke realisatie van de EHS onmogelijk maken (of te wel ontwikkelingen die de instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden significant beperken). Een bestemming met wijzigingsbevoegdheid naar natuur is in veel gevallen gewenst.'*

In het kader van de beoogde plannen worden geen werkzaamheden uitgevoerd in de ecologische verbinding. De verbinding kan als zodanig zijn functie blijven vervullen. De EHS in Zuid-Holland kent geen externe werking, zoals de Natuurbeschermingswet 1998 die wel kent. Nadere toetsing van de beoogde plannen op de EHS achten wij in deze situatie dan ook niet nodig.

Figuur 2: Ligging van het plangebied (binnen de gele begrenzing) ten opzichte van de ecologische verbinding. Op deze kaart is overigens niet te zien dat tussen het plangebied en de ecologische verbinding een weg ligt. Bron kaartondergrond: Provincie Zuid-Holland.

2.4 Natuur buiten de EHS

Ook buiten de EHS zijn natuurwaarden aanwezig die beschermd moeten worden, zoals belangrijke weidevogelgebieden en bloemdijken. Meest nabij gelegen natuur buiten de EHS betreft belangrijk weidevogelgebied op een afstand van ongeveer 4 kilometer ten noordoosten van het plangebied (Provincie Zuid-Holland). Gezien de tussenliggende afstand en stedelijke barrières, zijn negatieve effecten op 'natuur buiten de EHS' als gevolg van de beoogde maatregelen niet aan de orde.

3 Flora- en faunawet

3.1 Toetsingskader

De Flora- en faunawet (Ffwet) verplicht een ieder die ruimtelijke ingrepen of andere activiteiten wil ontplooiën, na te gaan in hoeverre dit negatieve effecten kan hebben op van nature in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten - ongeacht of deze beschermd zijn of niet. De zorgplicht van artikel 2 uit de Flora- en faunawet stelt dat optredende negatieve effecten zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd dienen te worden. Voor schade aan juridisch zwaarder beschermde soorten kan de aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet bij het Ministerie van EL&I noodzakelijk zijn.

3.2 Onderzoeksmethode

Voorliggende ecologische beoordeling is voor een belangrijk deel gebaseerd op een locatiebezoek op 3 mei 2012. Tijdens het veldbezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2- en 3-soorten). Daarnaast is aandacht besteed aan het voorkomen van bedreigde (Rode Lijst) soorten. Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: flora, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en 'expert judgement' is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In dit hoofdstuk worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden daarbij kort toegelicht.

3.3 Flora

Tijdens het veldbezoek is één exemplaar van de laag beschermde plantensoort Gewone dotterbloem (Ffwet tabel 1) aangetroffen. Zwaar beschermde plantensoorten (Ffwet tabel 2 en 3) zijn niet aangetroffen en worden gezien de soortensamenstelling en de terreingesteldheid ook niet verwacht.

In het plangebied zijn soorten aangetroffen die kenmerkend zijn voor voedselrijke omstandigheden. Onder andere de soorten Gele lis, Liesgras, Gewoon sterrenkroos, Riet, Rode klaver, Blaartrekkende boterbloem, Grote brandnetel, Smeewortel, Fluitenkruid, Kruipende boterbloem, Gewone paardenbloem, Koolzaad, Hondsdraf, Ruwe berk, Zomereik en Wilg (spec.) zijn aangetroffen.

Het nemen van mitigerende maatregelen om overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet te voorkomen, is hier voor flora dan ook niet aan de orde.

3.4 Vleermuizen

Potentiële verblijfplaatsen

Op basis van een visuele inspectie wordt geconcludeerd dat slechts enkele niet te slopen panden geschikt zijn als vaste verblijfplaats voor vleermuizen (zie bijlage III voor de betreffende bebouwing). Deze plekken zijn vooral geschikt als verblijfplaats van Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger. In de bomen in het plangebied zijn geen ruimten (holten, scheuren, loszittend bast) aangetroffen die geschikt zijn als vaste verblijfplaats van vleermuizen. Schade aan verblijfplaatsen van boombewonende soorten is zodoende niet aan de orde.

Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Potentiële vliegroutes en foerageergebied

Aan de zuidwestzijde van het plangebied is een beperkt aantal lijnvormige opgaande groenstructuren aanwezig die mogelijk door vleermuizen als vliegroute en foerageergebied gebruikt worden. Naar verwachting blijven alle (lijnvormige) groenstructuren behouden. Door de (beoogde) inrichting van het bedrijventerrein met onder andere water en groene elementen, wordt deze op termijn aantrekkelijk(er) voor vleermuizen als foerageergebied. Wel wordt aanbevolen om rekening te houden met het aanbrengen van kunstlicht bij de bestaande groenstructuren en de nog te realiseren groenstructuren en wateroppervlakten (zie ook kader 1).

Kader 1 Leefgebied van Vleermuizen

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (FFW tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied. Van deze drie onderdelen genieten verblijfplaatsen de hoogste bescherming. *Verblijfplaatsen* bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/zomerverblijven, baltslocaties/paarverblijven en winterverblijven.

Voor hun oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaats en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jaren lang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een *vliegroute*. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als *foerageergebied* voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Vleermuizen en verlichting

Vleermuizen zijn als nachtactieve dieren ingesteld op het leven in het donker. Zij kunnen op verschillende manier verstoord worden door kunstlicht. Zo kunnen vliegroutes en foerageergebieden ongeschikt worden door kunstlicht. Om lichtverstoring te voorkomen zijn diverse oplossingen denkbaar zoals het toepassen van marterverlichting, het aanpassen van de lichtintensiteit of het beperken van de hoeveelheid verlichting. Marterverlichting verstrooit niet naar de omgeving, maar verlicht lokaal de grond. Een betere oplossing is echter het toepassen van zogeheten 'Amber verlichting'. Uit een onlangs uitgevoerd veldexperiment van de Zoogdierverseniging en LEDexpert, blijkt dat het kleurspectrum van de Amber ledlamp lichtgevoelige vleermuizen niet te verstoren, terwijl groen licht en wit licht duidelijk verstrend werken (<http://www.vleermuis.net/nieuws-2010/een-vleermuisvriendelijke-kleur-voor-verlichting.html>).

3.5 Grondgebonden zoogdieren

Verblijfplaatsen van juridisch zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren worden op basis van veldonderzoek, terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens niet verwacht in het plangebied. Wel zijn vaste verblijfplaatsen van de laag beschermde zoogdiersoorten Mol, Egel, Haas, Gewone bosspitsmuis, Rosse woelmuis, Bosmuis, Veldmuis en Huisspitsmuis te verwachten. Bij de planrealisatie zullen mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren verloren gaan. Het aanvragen van een ontheffing is voor deze soorten echter niet aan de orde, omdat voor deze soorten een vrijstelling geldt in geval van ruimtelijke ingrepen.

Schade aan genoemde algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door graafwerkzaamheden uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus). De minst schadelijke periode is september tot december (mits vorstvrij).

3.6 Broedvogels

Aangezien voorliggend onderzoek een quickscan betreft, is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Toch kan op basis van soortwaarnemingen, biotoopeisen, terreinkenmerken, expert judgement en bekende ecologische principes beoordeeld worden welke soorten aanwezig kunnen zijn.

In deze paragraaf wordt hoofdzakelijk aandacht besteed aan broedvogels met jaarrond beschermde nesten (zie kader 2). Daarnaast wordt kort ingegaan op de meer algemeen voorkomende broedvogels.

Kader 2 Jaarrond beschermde nesten van broedvogels

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Tijdens het veldonderzoek is bij de erven in de omgeving van het plangebied navraag² gedaan naar eventuele aanwezigheid van uilen en zijn indien mogelijk de schuren van binnen onderzocht. Bij geen van de erven zijn uilen of sporen die duiden op de aanwezigheid van uilen (zoals braakballen, scheitsporen en nesten) bekend, aangetroffen of te verwachten. Wel zijn op meerdere erven Huismussen waargenomen (zie onderstaande tekst). Van andere broedvogels met jaarrond beschermde nesten zijn geen nesten in het plangebied of directe omgeving aangetroffen. Negatieve effecten op deze soorten zijn zodoende als gevolg van de beoogde plannen niet te verwachten.

Huismus

Tijdens het veldonderzoek zijn op meerdere erven Huismussen waargenomen (zie bijlage V). Het gros van deze erven bevindt zich buiten de plangrens en is niet onderhevig aan de beoogde plannen. Eén erf bevindt zich echter binnen de plangrens. Hier zijn in de te slopen panden in totaal circa 10 paartjes Huismuis aangetroffen.

Als gevolg van de sloop van deze panden zal broedgelegenheid voor tien paartjes Huismus verdwijnen. Uit een omgevingscheck is gebleken dat er niet voldoende uitwijkmogelijkheden (alternatieve broed- en slaapplekken) aanwezig zijn in de directe omgeving van het plangebied. Voor het verwijderen van deze nestlocaties is het zodoende noodzakelijk aanvullende mitigerende maatregelen te nemen. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol³ worden opgesteld. De belangrijkste mitigerende maatregelen zijn:

- Het slopen van de panden buiten het broedseizoen van Huismus (loopt van circa 1 maart tot en met 31 augustus);
- Het realiseren van vervangende nestgelegenheid (zie bijlage VII) met of binnen geschikt biotoop voorafgaand aan de sloop van de panden en binnen een straal van 600 meter (de actieradius van Huismus).

Ransuil

In het plangebied is van Zwarte kraai een (bezet) nest aangetroffen (zie bijlage IV). Oude nesten van Zwarte kraai worden regelmatig door Ransuil als broedlocatie gebruikt. Het dus niet ondenkbaar dat dit in de toekomst ook met het betreffende nest gebeurt.

Wordt de betreffende boom (en/of de omliggende bomen) op termijn gekapt, dan is het van belang na te gaan of het nest in gebruik is door Ransuil.

² Daar waar de bewoners niet thuis waren is onder andere op basis van het soort bebouwing beoordeeld of deze geschikt is als verblijfplaats voor uilen.

³ In een ecologisch werkprotocol worden de maatregelen beschreven die nodig zijn om de functionele leefomgeving van de betreffende beschermde soorten te behouden.

Overige broedvogels

In het plangebied zijn met name broedvogels van bos en struweel aangetroffen waaronder Zwarte kraai, Tjiftjaf, Merel, Winterkoning en Koolmees. Ook zijn de weide- en watervogels Kievit, Kuifeend en Wilde eend aangetroffen.

Als gevolg van de beoogde plannen zal ter plekke broedgelegenheid van weidevogels verdwijnen (voor de andere genoemde broedvogels blijft geschikt broedbiotoop aanwezig). In de omgeving van het plangebied zijn voor Kievit echter voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig.

Alle broedvogels zijn gedurende hun broedseizoen beschermd en mogen in het kader van de Flora- en faunawet in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor verstoring tijdens de broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend.

Geadviseerd wordt de werkzaamheden buiten het broedseizoen op te starten. Voor de meeste van de aanwezige soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar en in het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

3.7 Amfibieën

Strikt beschermde amfibieën

Het voorkomen van de strikt beschermde Rugstreeppad (Ffwet tabel 3, HRL IV en RL gevoelig) is bekend uit de omgeving Hendrik-Ido-Ambacht (telmee.nl, ravon.nl en Provincie Zuid-Holland 2003).

In het plangebied is voor Rugstreeppad veel geschikt biotoop aanwezig. Dit betreffen met name de kleinere sloten met onderwatervegetaties waarin veelal weinig vis aanwezig is. Hoewel van de soort geen waarnemingen bekend zijn uit de directe omgeving van het onderzoeksgebied en tijdens het veldonderzoek geen waarnemingen zijn gedaan van deze nachttactieve soort, kan de Rugstreeppad op basis daarvan niet worden uitgesloten. Om zekerheid te krijgen over de aan-, dan wel afwezigheid van Rugstreeppad en schade aan de soort met zekerheid te voorkomen, dient middels een aanvullend avondonderzoek⁴ te worden nagegaan of de soort in het plangebied aanwezig is. De optimale inventarisatieperiode voor Rugstreeppad is mei- juli.

Andere juridisch zwaar beschermde amfibieën worden, vanwege het ontbreken van geschikt biotoop en bekende verspreidingsgegevens, niet verwacht in het plangebied (onder andere RAVON, waarneming.nl en telmee.nl).

Laag beschermde amfibieën

In het aanwezige oppervlaktewater is ook voortplanting van algemene en laag beschermde amfibieën als Bastaardkikker, Gewone pad, Bruine kikker en Kleine watersalamander te verwachten. Daarnaast kunnen deze soorten overwinterend in de strooisellaag van de groenstructuren en ruigte worden aangetroffen. Het betreft hier zogenaamde algemene, laag beschermde soorten waarvoor in deze situatie automatisch een vrijstelling geldt van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet.

Effecten op overwinterende en voortplantende amfibieën kunnen - mits de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door de werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de overwinterings- en voortplantingsperiode van amfibieën. De maanden september en oktober zijn in de regel het meest geschikt (minst schadelijk) voor het uitvoeren van werkzaamheden op zowel het land als in/ nabij water.

⁴ De soort is 's nachts actief, waardoor exemplaren met name 's nachts waarneembaar zijn.

3.8 Vissen

Uit verspreidingsgegevens en literatuuronderzoek blijkt dat het voorkomen van de middelhoog beschermde Kleine modderkruiper (Ffwet tabel 2) bekend is op meerdere plekken in het stedelijke gebied van Hendrik-Ido-Ambacht (o.a. Boekhout & Haan 2012).

Tijdens het veldonderzoek is het aanwezige oppervlaktewater intensief bemonsterd met een steeknet. Daarbij is de beschermde vissoort Kleine modderkruiper en zijn de niet beschermde vissoorten Zeelt, Snoek, Driedoornige stekelbaars en Tiendoornige stekelbaars aangetroffen. Kleine modderkruiper is plaatselijk in hoge dichtheden aangetroffen (watergangen aan de oost- en zuidzijde), zie bijlage VI voor alle vangstlocaties. Aangenomen wordt dat de betreffende watergangen jaarrond leefgebied vormen voor Kleine modderkruiper.

Aangezien enkele watergangen met Kleine modderkruiper ten behoeve van de plannen worden gedempt, is leefgebied van de soort in het geding en worden exemplaren geschaad. Omdat hierbij verbodsartikelen van de Flora- en faunawet worden overtreden, dient een ontheffing annex artikel 75 van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd. In de ontheffing worden mitigerende maatregelen (cq. voorwaarden voor de uitvoering) opgenomen die moeten waarborgen dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats niet in het geding komt. De mitigerende maatregelen betreffen bijvoorbeeld:

- Het uitvoeren van de werkzaamheden in het leefgebied van Kleine modderkruiper in de minst kwetsbare periode (dat is tussen 1 september en 1 november, of uiterlijk tot februari mits vorstvrij);
- Realiseren van nieuw leefgebied voorafgaand aan de werkzaamheden (indien nodig);
- Het wegvangen van overzetten van Kleine modderkruiper naar geschikt leefgebied in de directe omgeving van het plangebied.

3.9 Overige soorten

Gezien de terreingesteldheid van het plangebied en bekende verspreidingsgegevens, kan worden geconcludeerd dat er geen voortplanting van de beschermde reptielen, insecten en weekdieren aanwezig en te verwachten is in het plangebied.

4 Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- Bekker J.P., P. Twisk en A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. Uitgegeven door de KNNV en VZZ.
- Boekhout S. & A. Haan (2010). Natuurwaarden in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht ten behoeve van de op te stellen gedragscodes. Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Dordrecht.
- Creemers R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie) (2009). De amfibieën en reptielen van Nederland. - Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen (2009a). Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.
- Dienst Regelingen (2009b). Aangepaste lijst jaar rond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.
- Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig. Drukkerij Ando, Den Haag.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.
- OD205^{sl} (2011). Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht; Stedenbouwkundig Plan bedrijventerrein Ambachtsezoom. Werknummer: 2252-5000. OD205^{sl}, Delft.
- Provincie Zuid-Holland (2010a). Visie op Zuid-Holland; Structuurvisie, Ontwikkelen met schaarse ruimte. Vastgesteld door Provinciale Staten van Zuid-Holland op 2 juli 2010.
- Provincie Zuid-Holland (2010b). Visie op Zuid-Holland; Verordening Ruimte, Regels als bedoeld in artikel 4.1, eerste lid Wet ruimtelijke ordening. Vastgesteld door Provinciale Staten van Zuid-Holland op 2 juli 2010 en aangevuld met eerste herziening in 2011 en actualisatie in 2012.
- Provincie Zuid-Holland (2003). Beschermde planten en dieren in Zuid-Holland. De verspreiding van de Europese Habitatrichtlijnsoorten in kaart.
- Twisk P., A. van Diepenbeek & J.P. Bekker (2010). Veldgids Europese zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Internet

- Ministerie van EL&I (www.rijksoverheid.nl/ www.drloket.nl/).
- Piscaria/ Limnodata Neerlandica (www.limnodata.nl/).
- Provincie Zuid-Holland:
- Kaart Ecologische Hoofdstructuur (<http://geo.zuid-holland.nl/geo-loket/html/atlas.html?atlas=EHS>).
- RAVON (www.ravon.nl/).
- Telmee.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

BIJLAGEN

Bijlage I: Samenvatting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

- 1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóór laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

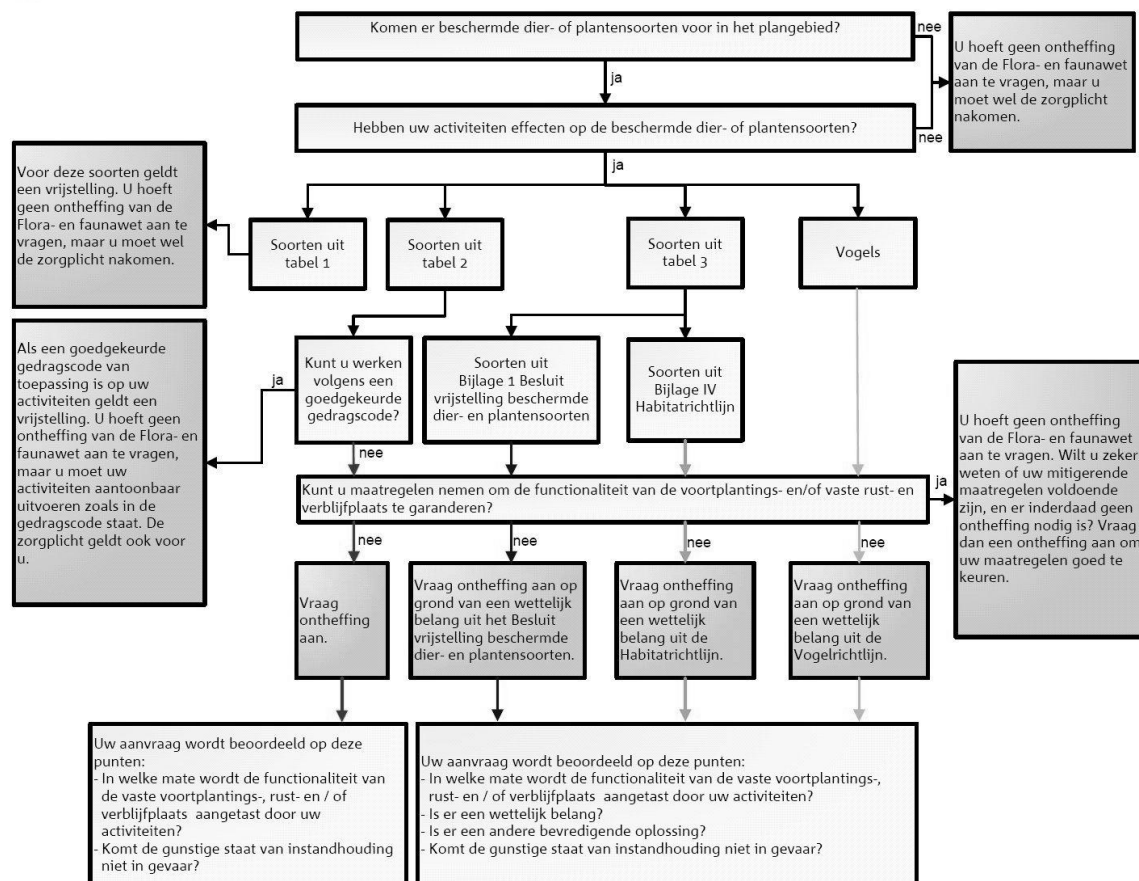
- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels⁵.

Toetsingsschema Flora- en faunawet (Dienst Regelingen 2009a).

⁵ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd.

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd (Ministerie van LNV 2004 en 2009). Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EL&I. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaande samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur en op www.drloket.nl.

Bijlage II: Stedenbouwkundigplan Ambachtsezoom

Bijlage III: Inventarisatiekaart vleermuizen

Quickscan natuurtoets Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht

Vleermuizen

LEGENDA

● Potentiele verblijfplaats

— Begrenzing plangebied

■ Ondergrond

© ECOGROEN ADVIES BV 2012

Bijlage IV: Vleermuizenonderzoek

Op locaties waar het voorkomen van vleermuizen wordt verwacht is het in veel gevallen van belang nader onderzoek te doen. Wanneer schade aan potentiële vaste verblijfplaatsen wordt verwacht en/of wanneer negatieve effecten op vliegroutes en/of foerageergebied niet kunnen worden uitgesloten is het noodzakelijk aanvullend onderzoek uit te voeren.

Vaste verblijfplaatsen kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/zomerverblijven (juni - juli), baltslocaties/paarverblijven (augustus - september) en winterverblijven (half oktober- begin april). Het vaststellen van de aan- of afwezigheid van vliegroutes en de functionaliteit van het gebied als foerageergebied kan het beste in de zomerperiode (mei- half juli) worden uitgevoerd. De genoemde perioden zijn globaal en kunnen afhankelijk van het weer en de soort wat eerder of later in het seizoen liggen.

Middels nachtelijke bezoeken (rond de schemering) wordt onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd. Met behulp van een zogenaamde 'batdetector' kunnen de ultrasone geluiden van vleermuizen voor de mens hoorbaar gemaakt worden en kunnen verschillende soorten op naam worden gebracht. Vaste verblijfplaatsen kunnen vaak ook gelokaliseerd worden aan de hand van zichtwaarnemingen van in- en uitvliegende exemplaren. Het is niet mogelijk dit type onderzoek in de maanden november - april uit te voeren in verband met de winterslaap. Ze zijn dan niet alleen inactief, maar 'huizen' bovendien vaak op andere locaties dan gedurende het zomerhalfjaar.

Het aantal uit te voeren bezoeken hangt af van de te verwachten functies. Door het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus is een protocol opgesteld voor de inventarisatie van vleermuizen (zie ook onderstaand kader). De deskundigen van EcoGroen Advies baseren de te volgen inventarisatie (onder andere het aantal bezoeken en de periode) op dit protocol, maar stemmen de strategie en inzet telkens af op de omvang en complexiteit van de locatie.

Protocol voor vleermuisonderzoek

Vleermuizen zijn een belangrijke soortgroep binnen de natuurbescherming. De soorten zijn echter moeilijk te inventariseren, vertonen specifiek gedrag en advies omtrent deze soortgroep is regelmatig complex. Tegen die achtergrond heeft het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus een protocol opgesteld voor de inventarisatie van vleermuizen. Het doel van het protocol is bij te dragen aan de kwaliteit en uniformiteit in onderzoek. Het protocol wordt ondersteund door de Dienst Landelijk Gebied (Ministerie van EL&I) en de Zoogdiervereniging.

Vleermuisonderzoek blijft echter maatwerk en het protocol geldt daarom als richtsnoer en niet als plicht. Het volgen van het vleermuisprotocol wordt echter wel aangeraden. Het toepassen van het protocol dient twee doelen:

- 1) Dat de Dienst Landelijk Gebied geen aanvullend inventarisatieonderzoek verlangt bij een ontheffingsaanvraag volgens artikel 75 van de Flora- en faunawet;
- 2) Dat een onderzoek stand houdt in eventuele juridische procedure.

Bijlage V: Inventarisatiekaart broedvogels

Quickscan natuurtoets Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht

Broedvogels

LEGENDA

- Broedlocatie Huisvuurmus
Getal wijst op aantal broedpaar
- Broedlocatie Zwarte kraai

- Begrenzing plangebied
- Ondergrond

© ECOGROEN ADVIES BV 2012

Bijlage VI: Inventarisatiekaart Kleine modderkruiper

Quickscan natuurtoets Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht

Kleine modderkruiper

LEGENDA

● Vangstlocaties

— Begrenzing plangebied

■ Ondergrond

© ECOGROEN ADVIES BV 2012

Bijlage VII: Nestgelegenheid Huismus

De Huismus is de afgelopen decennia sterk in aantal achteruit gegaan; sinds 5 november 2004 is de soort op de Rode Lijst van bedreigde vogelsoorten opgenomen. Vergeleken met 1960 is de populatie gehalveerd. Eén van de belangrijkste oorzaken van de achteruitgang is het verdwijnen van nestgelegenheid en openbaar groen. Hieronder zijn de drie belangrijkste mogelijkheden beschreven om vervangende nestgelegenheid voor Huismus te creëren. Tevens is een beschrijving gegeven voor het stimuleren van de voedselvoorziening van Huismus.

Huismussenpannen

Het bedrijf Waveka verkoopt speciale Huismussendakpannen en grote dakpanfabrikanten als Lafarge en Koramic kunnen door hen gemaakte dakpantypen op verzoek uitvoeren in een nestpan-variant voor Huismussen (ronde opening), hoewel dit niet voor alle typen kan.

Figuur 1: Mussendakpan
(waveka.nl)

Vogelvide

De Vogelvide biedt Huismussen een veilige nestelplek onder dakpannen. Het product kan worden aangebracht bij de onderste rij pannen op het dak, ter hoogte van de dakvoet. Simpel gezegd is het een prefab nestkast die over de gehele breedte van het dak kan worden aangebracht. De Vogelvide® voldoet aan de eisen zoals gesteld in het Bouwbesluit. De Vogelvide kent een aantal geïntegreerde functies zoals:

- past onder vrijwel alle soorten pannen en alle soorten pannendaken;
- waarborgt een goede ventilatie van het dak;
- voorkomt dat vogels verder onder de pannen kruipen, zodat vervuiling wordt tegengegaan;
- duurzaam en eenvoudig, zowel in de professionele bouwwereld als door particulieren toe te passen.

De Vogelvide is de afgelopen jaren met goed resultaat getest in Noordwijk, Amsterdam, Alkmaar en Hardenberg. Voor meer informatie wordt verwezen naar de website van de Vogelbescherming (www.vogelbescherming.nl) en Monier (www.monier.nl).

Figuur 2: Vogelvide
(vogelbescherming.nl)

Mussenkasten en mussenflats

Deze houten of betonplex nestkasten zijn kant en klaar te koop, maar zijn ook eenvoudig zelf te (laten) maken. Ze zijn erg geschikt om onder oversteken en dakgoten te plaatsen. Ondanks het gebruik van duurzame materialen hebben deze kasten een beperkte levensduur en daarom verdient de vogelvide de voorkeur. Wel zijn deze kasten geschikt als tijdelijke maatregel, bijvoorbeeld als de vervangende nieuwbouw op zich laat wachten. In zo'n geval kunnen bestaande panden in de buurt met zulke kasten worden uitgerust. Nestkasten worden onder andere geleverd door Vivara. Ze zijn in alle kleuren te verven.

Adressen voor nadere informatie:

www.waveka.nl

www.vivara.nl

<http://www.haagsevogels.nl/cms/index.php?page=mussenflat-bouwen>

Figuur 3: Mussenkast (vivara.nl)

Stimuleren voedselvoorziening Huismus

Om ervoor te zorgen dat de omgeving een zo goed mogelijke voedselopbrengst voor Huismussen oplevert wordt geadviseerd om een zo soortenrijk mogelijke vegetatie te ontwikkelen. Elke plantensoort heeft een beperkte bloeitijd en trekt dan allerlei insecten. Als er gedurende langere tijd (Huisumus kan jongen hebben tussen begin april en half september) verschillende planten in bloei zijn zullen ook langere tijd allerlei insecten beschikbaar zijn. Daarnaast zijn struiken, heggen en klimop van belang om jaarrond beschutting te bieden.

**Activiteitenplan Flora- en faunawet
Ambachtsezoom**

Colofon

Titel: **Activiteitenplan Flora- en faunawet Ambachtsezoom**

Projectcode: 11-340A

Status: Definitief

Datum: 10 juli 2013

Auteur: Ing. J.G. (Janneke) Lindenholz

Eindredactie: Drs. I. (Iwan) Veeman

Opdrachtgever: Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht

Contactpersoon: Dhr. W. van Oosterhout

EcoGroen Advies BV

Emmastraat 16

8011AG Zwolle

T: 038 423 64 64

I: www.ecogroen.nl

Inhoud

Colofon	3
Inhoud	4
Inleiding	2
1.1 Aanleiding	2
A. Projectgegevens	3
2.1 Naam van het project	3
2.2 Doel van het project	3
2.3 Planning van het project	3
2.4 Locatie van het project	3
B. Werkzaamheden	4
3.1 Inleiding	4
3.2 Activiteit 1: Sloop bebouwing	4
3.3 Activiteit 2: Dempen watergangen	4
3.4 Activiteit 3: Verwijderen groenstructuren	4
C. Onderzoek en alternatieven	5
4.1 Beschermde soorten	5
4.2 Vrijstellingen en gedragscodes	6
4.3 Effectbeoordeling verblijfplaatsen	6
4.4 Effectbeoordeling staat van instandhouding	6
4.5 Mitigerende maatregelen	7
4.6 Alternatieven en Wettelijk belang	9
D. Ontheffing nodig?	10
5.1 Soorten	10
5.2 Verbodsbepalingen	10
5.3 Wettelijk belang	10
Geraadpleegde bronnen	11
Bijlage 1: Kaart stedenbouwkundig plan	
Bijlage 2: Locatie projectgebied op topografische kaart	
Bijlage 3: Verspreidingskaart Huismus	
Bijlage 4: Verspreidingskaart Kleine modderkruiper en Bittervoorn	
Bijlage 5: Huisvesting Huismus	

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht is voornemens om aan de zuidwestzijde van Hendrik-Ido-Ambacht het bedrijventerrein Ambachtsezoom te realiseren. Ten behoeve hiervan wordt een aantal gebouwen gesloopt en verdwijnen enkele watergangen.

In één van de te slopen panden zijn jaarrond beschermde broedplaatsen van Huismus aangetroffen en in enkele watergangen zijn de beschermde vissoorten Kleine modderkruiper en Bittervoorn aangetroffen (Lindenholz 2012). Voor het verwijderen en verstoren van deze verblijfplaatsen is een ontheffing op de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Bij de aanvraag van een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet annex artikel 75A is het verplicht een zogenaamd Activiteitenplan op te stellen. In het Activiteitenplan wordt een nadere toelichting gegeven op diverse onderdelen die juridisch of procedureel noodzakelijk zijn voor het beoordelen van de ontheffingsaanvraag. In het voorliggende document is het format gebruikt zoals dit beschikbaar is via de website van het Ministerie van EZ. De onderdelen A t/m D corresponderen respectievelijk met de navolgende hoofdstukken 2 t/m 5.

2 A. Projectgegevens

2.1 Naam van het project

Bedrijventerrein Ambachtsezoom Hendrik-Ido-Ambacht.

2.2 Doel van het project

Realisatie van bedrijventerrein Ambachtsezoom, de sloop van een aantal gebouwen (op het erf van De Baak 28) en het dempen van enkele watergangen.

Naast bedrijven zijn aan de zuidwestrand van het bedrijventerrein (ter hoogte van De Baak) ook enkele woonwerktuinen beoogd en wordt aan de noordoostzijde (langs de Ambachtsezoom) een groene zone gecreëerd. Dwars door het gebied heen komt een watergang en de watergang aan de noordwestzijde wordt verbreed. In bijlage 1 is een overzichtskaart uit het stedenbouwkundig plan opgenomen.

2.3 Planning van het project

Bij het schrijven van dit activiteitenplan is de exacte planning van het project is nog niet bekend. De realisatie van het bedrijventerrein betreft een flexibel plan en zal een doorlooptijd van circa 10 jaar hebben. Een en ander afhankelijk van de marktvraag.

Het casco (hoofdontsluitingen) wordt echter naar verwachting grotendeels in een vroegtijdig stadium (eerste 3 jaar) aangelegd (hieronder valt naar verwachting ook de sloop van bebouwing en het verleggen van een groot deel van de watergangen). De rest van de gronden krijgt een uit te werken bestemming en zal fasegewijs worden ontwikkeld. De realisatie van het bedrijventerrein wordt gestart in de noordwesthoek.

2.4 Locatie van het project

Het projectgebied ligt in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht (Provincie Zuid-Holland), omringd door de steden Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht en Zwijndrecht. Het middelpunt van het projectgebied bevindt zich op de RDS-coördinaten: X 102500 Y: 427500 (bijlage 2).

3 B. Werkzaamheden

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de werkzaamheden beschreven die van invloed zijn op de aanwezige beschermde soorten. Het betreft de sloop van een pand met verblijfplaatsen van Huismus en het dempen van enkele watergangen met leefgebied van Kleine modderkruiper en Bittervoorn. Ook zullen enkele groenstructuren met broedgelegenheid voor algemene broedvogels worden verwijderd.

Tabel 3.1 Werkzaamheden binnen het project met invloed op aanwezige beschermde soorten.

Activiteit	Periode*	Hoe wordt de activiteit uitgevoerd?
1 Sloop bebouwing		Zie § 3.2 en § 4.5
2 Dempen watergangen		Zie § 3.3 en § 4.5
3 Verwijderen groenstructuren		Zie § 3.4 en § 5.5

*Zoals reeds gemeld is nog niet bekend wanneer welke werkzaamheden exact uitgevoerd gaan worden.

3.2 Activiteit 1: Sloop bebouwing

De sloop van de bebouwing vindt plaats buiten het broedseizoen van Huismus (in de periode begin september t/m eind februari). Voorafgaand aan de sloop wordt deze ongeschikt gemaakt voor Huismus.

3.3 Activiteit 2: Dempen watergangen

Het dempen van watergangen vindt plaats in de minst kwetsbare periode van Kleine modderkruiper en Bittervoorn (in de periode eind augustus tot en met maart – buiten vorstperiodes).

3.4 Activiteit 3: Verwijderen groenstructuren

De in het gebied aanwezige groenstructuren worden buiten het broedseizoen van vogels verwijderd (globaal van half februari en half juli, rekening houdend met laatbroedende soorten als houtduif (tot in november) en Turkse tortel (tot half december)).

4

C. Onderzoek en alternatieven

4.1 Beschermde soorten

Onderzoek

In het voorjaar en de zomer van 2012 en het voorjaar van 2013 is door EcoGroen Advies onderzoek uitgevoerd naar aanwezigheid van beschermde plant- en diersoorten in het plangebied. De methode en de resultaten van dat onderzoek zijn beschreven in het rapport 'Quicksan natuurtoets bedrijventerrein Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht' (Lindenholz 2012) en in Notitie Rugstreeppaddenonderzoek (Lindenholz 2013, in prep.).

Samengevat is bij het onderzoek in 2012 Huismus, Kleine modderkruiper en Bittervoorn aangetroffen waarvoor een ontheffing noodzakelijk is. De overige soorten zijn niet zwaar beschermd (tabel 2 of 3), betreffen alleen algemeen voorkomende soorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling geldt op de ontheffingsplicht. Wel zijn nog enkele andere broedvogels waargenomen. Het gaat echter om algemeen voorkomende soorten waar geen jaarronde bescherming op van toepassing is. Omdat de groenstructuren buiten het broedseizoen gesloopt worden is een ontheffing ook voor deze soortgroep niet van toepassing.

Huisumus

Bij het onderzoek in 2012 zijn gebouwen onderzocht in het plangebied plus een zone er omheen. Het voordeel hiervan is dat meer gegevens bekend zijn van huisumuslocaties in de omgeving. Op het erf met de te slopen gebouwen zijn in totaal 10 paartjes Huisumus aangetroffen (zie bijlage 3). Daarnaast zijn op erven - die niet onderhevig zijn aan de beoogde plannen - 3 tot 5 paartjes Huisumus aangetroffen. Deze laatst genoemde erven blijven geschikt als broedlocatie en leefgebied van Huisumus.

Kleine modderkruiper en Bittervoorn

Bij het onderzoek in 2012 zijn eveneens de watergangen in het plangebied en enkele net buiten het plangebied onderzocht. Het voordeel hiervan is dat meer gegevens bekend zijn van verspreiding van beschermde vissen in de omgeving van het plangebied. In totaal zijn in drie watergangen in het plangebied beschermde vissoorten aangetroffen (zie bijlage 4). Kleine modderkruiper is in al deze drie watergangen aangetroffen en Bittervoorn in één watergang. Aangenomen wordt dat de betreffende watergang(en) jaarrond leefgebied vormen voor Kleine modderkruiper en Bittervoorn.

Daarnaast is Kleine modderkruiper in meerdere watergangen in de directe omgeving van het plangebied aangetroffen. Ook deze watergangen vormen naar verwachting jaarrond leefgebied voor Kleine modderkruiper.

Rugstreeppad

Speciaal voor Rugstreeppad heeft in 2012 en 2013 aanvullend onderzoek plaatsgevonden conform de soortenstandaard van Rugstreeppad. Hierbij is het voorkomen van Rugstreeppad niet vastgesteld en kan deze soort zodoende worden uitgesloten in het plangebied.

Overige broedvogels

Tijdens het onderzoek in 2012 zijn diverse algemene broedvogels van bos en struweel en weide- en watervogels aangetroffen. Aangetroffen soorten zijn onder anderen Zwarte kraai, Tijftjaf, Merel, Winterkoning, Koolmees, Kievit, Kuifeend en Wilde eend.

4.2 Vrijstellingen en gedragscodes

Bij de beoogde plannen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene, laag beschermde kleine grondgebonden zoogdieren verloren gaan. Voor de aanwezige of te verwachten tabel 1-soorten geldt in deze situatie echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet. Voor Huismus en Bittervoorn zijn geen vrijstellingen of gedragscodes van toepassing. Voor deze soorten is een regulier ontheffingstraject noodzakelijk. Hoewel voor Kleine modderkruiper wel een gedragscode beschikbaar is (zoals Gedragscode voor de waterschappen), wordt deze soort voor de volledigheid meegenomen in deze ontheffingsaanvraag.

4.3 Effectbeoordeling verblijfplaatsen

Huisumus

Als gevolg van de sloop van de bebouwing op het erf van De Baak 28 verdwijnt broedgelegenheid voor 10 paartjes Huisumus.

Ter overbrugging van de periode tussen het ongeschikt maken van de bestaande bebouwing en het gereed komen van de nieuwbouw worden ruim voldoende mussenvoorzieningen geplaatst die geschikt zijn als broedlocatie (zie ook § 4.5).

Naast de zorgvuldige wijze van slopen (buiten broedperiode van Huisumus), de realisatie van voldoende vervangende verblijfplaatsen in de nieuwbouw en het creëren van voldoende foerageerbiotoop, worden geen aanvullende mitigerende maatregelen noodzakelijk geacht om schade op Huisumus te voorkomen.

Kleine modderkruiper en Bittervoorn

Als gevolg van het dempen van enkele watergangen verdwijnt leefgebied van Kleine modderkruiper. Daarnaast wordt een bestaande watergang met leefgebied voor Kleine modderkruiper en Bittervoorn verbreed (watergang langs Reeweg). In de omgeving van het plangebied zijn meerdere te behouden watergangen met geschikt leefgebied voor beide soorten aanwezig. Tevens wordt een nieuwe watergang aangelegd (dwars door het gebied) en een bestaande watergang (langs de Reeweg) verbreedt, welke op termijn kunnen fungeren als leefgebied voor beide soorten.

Broedvogels

Naast verblijfplaatsen van Huisumus verdwijnt ook broedgelegenheid van enkele algemene broedvogelsoorten van bos en struweel. Doordat kapwerkzaamheden alleen buiten de broedtijd worden uitgevoerd gaan er echter geen in gebruik zijnde nesten verloren. De algemene broedvogelsoorten zijn goed in staat om in een volgend broedseizoen een alternatieve locatie te vinden.

4.4 Effectbeoordeling staat van instandhouding

Huisumus

De achteruitgang van Huisumus, waarvan de afgelopen decennia sprake was, blijkt te zijn gestopt. Hoewel het nog te vroeg is om te spreken van herstel, laat de soort in stedelijk gebied zelfs een lichte toename zien¹.

Ten behoeve van de voorgenomen plannen verdwijnt één erf met broedlocaties voor Huisumus. Uit de inventarisatie blijkt dat nabij gelegen erven (die niet onderhevig zijn aan de beoogde plannen) eveneens geschikt en in gebruik zijn als broedlocaties voor Huisumus. Door het nemen van mitigerende maatregelen (zie §4.5), zal van een negatief effecten op de gunstige staat van instandhouding van de soort geen sprake zijn.

¹ http://www.vogelbescherming.nl/actueel/nieuws/nieuwsbericht/q/ne_id/1063

Kleine modderkruiper en Bittervoorn

Bittervoorn en Kleine modderkruiper komen algemeen en wijd verspreid voor in Nederland en de omgeving van het onderzoeksgebied (RAVON en Boekhout & Haan 2010). Door het algemene voorkomen van Bittervoorn en Kleine modderkruiper, de aanwezige uitwijkmogelijkheden en de te treffen mitigerende maatregelen (zie §4.5) wordt niet verwacht dat de gunstige staat van instandhouding in gevaar komt als gevolg van de geplande werkzaamheden.

Broedvogels

Doordat vogels die als gevolg van dit project niet langer in het plangebied kunnen broeden gemakkelijk een andere plek kunnen vinden heeft het project geen effecten op de staat van instandhouding van algemene vogels.

4.5 Mitigerende maatregelen

Omdat sprake is van het verwijderen en verstoren van verblijfplaatsen, kunnen negatieve effecten optreden op individuen. Om schade aan individuen te voorkomen zijn mitigerende maatregelen noodzakelijk. Onderstaand worden de noodzakelijke maatregelen beschreven die genomen worden voorafgaand aan en/of tijdens de werkzaamheden. Eveneens wordt weergegeven welke noodzakelijke maatregelen genomen worden om het gebied in de eindsituatie dezelfde functies te kunnen laten vervullen voor de soorten als in de huidige situatie het geval is. De beschreven mitigerende maatregelen zijn gebaseerd op de soortenstandaards Huismus, Kleine modderkruiper en Bittervoorn (Ministerie van EL&I 2011, 2011a en 2011b) en recent verleende ontheffingen Flora- en faunawet, aangepast op deze specifieke situatie.

Huisumus*Mitigerende maatregelen voor en tijdens de sloopwerkzaamheden:*

- Bij de planning van de sloopwerkzaamheden wordt rekening gehouden met de seizoensactiviteit van Huismus om zo verstoring in de meest kwetsbare periode (voortplanting) te voorkomen. De sloop zal worden uitgevoerd in de periode begin september t/m eind februari;
- In de te slopen bebouwing zijn 10 broedlocaties aangetroffen, wat betekent dat - conform de soortenstandaard - 20 tijdelijke verblijfplaatsen gerealiseerd moeten worden (twee vervangende verblijfplaatsen per verblijfplaats die verloren is gegaan). De meest praktische methode is het ophangen van 7 zogeheten mussenstraten (kasten voor elk 3 paar Huismus, zie ook bijlage 5). Deze kasten worden minimaal 3 maanden voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden geplaatst, zodat deze functioneel zijn op het moment dat met de sloop gestart wordt. Deze tijdelijke verblijfplaatsen dienen in stand te worden gehouden totdat de permanente verblijfplaatsen zijn opgeleverd en in gebruik zijn genomen;
- Voorafgaand aan de sloop worden de vervangende verblijven in de directe omgeving (in de regel binnen 200 meter, bij uitzondering 500 meter) van de oorspronkelijke verblijfplaats geplaatst, buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden en op een locatie met voldoende foerageergelegenheid. Deze verblijfplaatsen worden zoveel mogelijk geplaatst op een noord of oost expositie of in de schaduw van bijvoorbeeld een dakgoot;
- Bovenstaande maatregelen worden uitgevoerd onder toezicht van een deskundige (zie kader 1) op het gebied van Huismus.

Mitigerende maatregelen nieuwbouwfase:

- Enkele nieuwbouwpanden worden voor Huismus permanent geschikt gemaakt door nestruimte aan te bieden voor minimaal 20 broedparen. In bijlage 5 zijn hiervoor enkele opties opgenomen;
- In de omgeving van de nieuwe nestplaatsen wordt voldoende dekking gerealiseerd, welke naast schuilmogelijkheden voor voldoende voedsel (continu) zal zorgen.

Kleine modderkruiper en BittervoornMitigerende maatregelen voor dempwerkzaamheden:

- Werkzaamheden met schadelijke effecten op het leefgebied van Bittervoorn en Kleine modderkruiper worden uitgevoerd in de minst kwetsbare periode van deze soorten van eind augustus tot en met maart, dus buiten de kwetsbare voortplantingsperiode en de opgroeiperiode van visbroed;
- Werkzaamheden worden uitgevoerd buiten vorstperiodes;
- De te dempen watergangen worden afgedamd en (indien nodig) leeggepompt of met een gesloten kraanbak leeggeschept totdat een dunne waterlaag resteert. Hierbij wordt er voor gezorgd dat aanwezige vissen niet beschadigd worden door de zuigmond. De resterende waterkolom wordt leeggevestig;
- Eventueel te verwijderen bagger wordt op de kant gebracht en onderzocht op aanwezigheid van Bittervoorn, Kleine modderkruiper, overige beschermde soorten (amfibieën) en zoetwatermosselen². Aangetroffen exemplaren worden uitgezet in geschikte wateren buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden;
- Voorafgaand aan het verbreden van de bestaande watergang langs de Reeweg, wordt het slib en de (water)vegetatie (van de te verbreden zijde) op de kant gebracht en gecontroleerd op de aanwezigheid van Bittervoorn, Kleine modderkruiper, overige beschermde soorten (amfibieën) en zoetwatermosselen. Aangetroffen exemplaren worden uitgezet in geschikte wateren buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden;
- Werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de aanwezige beschermde vissoorten.

Mitigerende maatregelen nieuwe situatie:

- Er wordt een bestaande watergang verbreed en er worden nieuwe watergangen gerealiseerd die gaan functioneren als leefgebied voor Kleine modderkruiper en Bittervoorn. Indien mogelijk wordt (een deel van) de aanwezige modderbodem en vegetatie van de te dempen watergangen verplaatst naar de nieuw aangelegde watergang. Dit kan het functioneren van de nieuwe watergang bespoedigen. Daarnaast wordt (indien mogelijk) een deel van de (water)vegetatie uit de te verbreden watergang weer teruggeplaatst.

Broedvogels

Naast Huismus dient ook rekening gehouden te worden met de overige (mogelijk) aanwezige broedvogels. De volgende maatregelen dienen genomen te worden om schade op broedvogels te voorkomen:

- Bij het verwijderen van beplanting wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van broedvogels, door deze werkzaamheden alleen uit te voeren buiten het broedseizoen. Voor de meeste soorten betreft de periode half februari en half juli. Daarbij zijn vooral laatbroedende soorten als houtduif (tot in november) en Turkse tortel (tot half december) relevant. De werkzaamheden mogen alleen doorlopen tot of beginnen in het broedseizoen wanneer vooraf zeker is gesteld dat broedvogels ontbreken binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Dit kan middels een eenvoudige inspectie vooraf worden bepaald;
- Wanneer gedurende het broedseizoen tijdelijk geen werkzaamheden uitgevoerd worden, moet worden voorkomen dat zich gedurende die periode vogels zich alsnog vestigen in het gebied. Hiervoor wordt op het (braakliggende) terrein de vegetatie kort gehouden en worden geen takkenhopen of ruigtes gerealiseerd;
- In de eindsituatie zorgt nieuw aangeplant groen voor voldoende nieuw broedbiotoop voor algemene vogelsoorten.

² Van belang voor de voortplanting van Bittervoorn.

4.6 Alternatieven en Wettelijk belang

Alternatieven

In de Structuurvisie Hendrik-Ido-Ambacht (BRO 2009) is aangegeven dat het plangebied op de nominatie staat om ingezet te worden als ontwikkelingsgebied voor bedrijvigheid. De nabije ontsluiting richting de A16 in combinatie met de nabijheid van de bebouwde kom van Hendrik-Ido-Ambacht, maakt het plangebied een ideale locatie voor bedrijfshuisvesting met arbeidsintensieve bedrijvigheid.

Provincie Zuid-Holland, regio Drechtsteden en de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht wezen het plangebied al langere tijd geleden gezamenlijk aan als bedrijventerrein. Het Stedebouwkundig plan is in de zomer van 2011 goedgekeurd door de gemeenteraad van Hendrik-Ido-Ambacht.

Een alternatieve locatie voor een dergelijke bedrijvigheid binnen Hendrik-Ido-Ambacht is uitsluitend bedrijventerrein Antoniapolder, maar dit terrein is, voor zover het gronden betreft die geschikt zijn voor lokale, niet-watergebonden bedrijvigheid, bijna volledig uitgegeven. Daarnaast levert herstructurering of transformatie van verouderde locaties niet voldoende ruimte op om aan de lokale en regionale vraag te kunnen voldoen (OD205_{SL} 2013).

Wettelijke belang

In juridische context wordt de ontheffing aangevraagd in het kader van het in de wet bedoelde belang e; Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

5 D. Ontheffing nodig?

5.1 Soorten

Voor Huismus en Bittervoorn is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk. Kleine modderkruiper wordt hier voor de volledigheid in meegenomen

5.2 Verbodsbepalingen

De ontheffing wordt aangevraagd voor de verbodsartikelen 9 en 11 uit de Flora- en faunawet:

Artikel 9: Het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 11: Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

5.3 Wettelijk belang

De ontheffing wordt aangevraagd omdat op het project 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' van toepassing zijn.

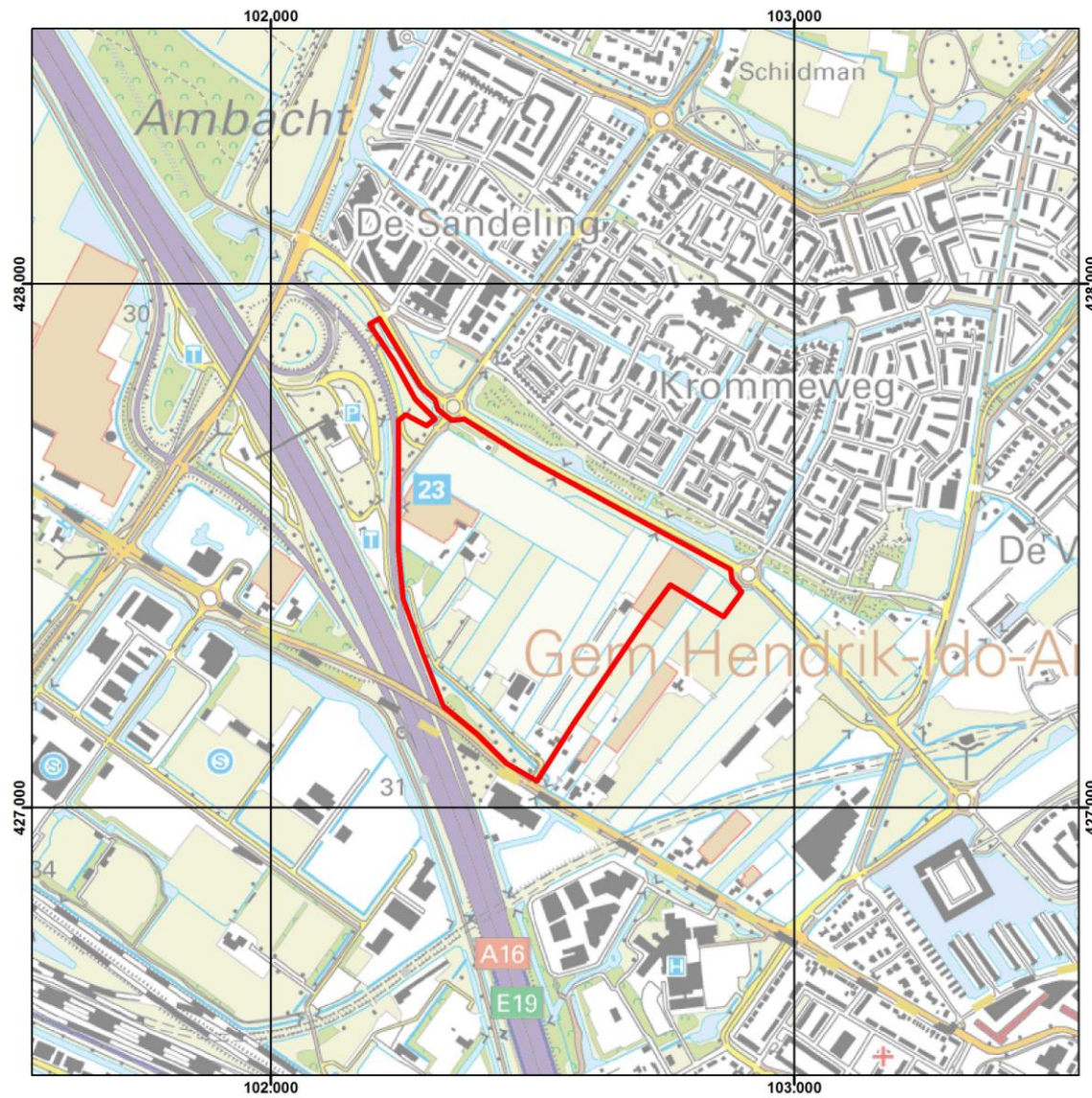
Geraadpleegde bronnen

- Boekhout S. & A. Haan (2010). Natuurwaarden in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht ten behoeve van de op te stellen gedragscodes. Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Dordrecht.
- BRO (2009). Waar de Waal stroomt; Structuurvisie Hendrik-Ido-Ambacht. BRO, Amsterdam.
- Heusden W.R.M. van & S.J. Vreugdenhil (2008). Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Concept, Versie 1.1. Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van LNV.
- Lindenholz J.G. (2012). Quicksan natuurtoets bedrijventerrein Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 11-340. EcoGroen Advies, Zwolle.
- Lindenholz J.G. (2013). Notitie Rugstreeppaddenonderzoek. Rapport 11-340A. EcoGroen Advies, Zwolle.
- Ministerie van EL&I (2011). Soortenstandaard Bittervoorn *Rhodeus amarus*. Dienst Regelingen.
- Ministerie van EL&I (2011a). Soortenstandaard Huismus *Passer domesticus*. Dienst Regelingen
- Ministerie van EL&I (2011b). Soortenstandaard Kleine modderkruiper *Cobitis taenia*. Dienst Regelingen.
- OD 205_{SL} (2013). Bestemmingsplan Ambachtsezoom e.o.. OD 205_{SL} stedenbouw + landschap, Delft.

Bijlage 1: Kaart stedenbouwkundig plan

Bijlage 2: Locatie projectgebied op topografische kaart

Bijlage 3: Verspreidingskaart Huismus

Op onderstaande kaart zijn de in 2012 in het plangebied en directe omgeving aangetroffen verblijfplaatsen van Huismus weergegeven.

Quickscan natuurtoets Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht

Broedvogels

LEGENDA

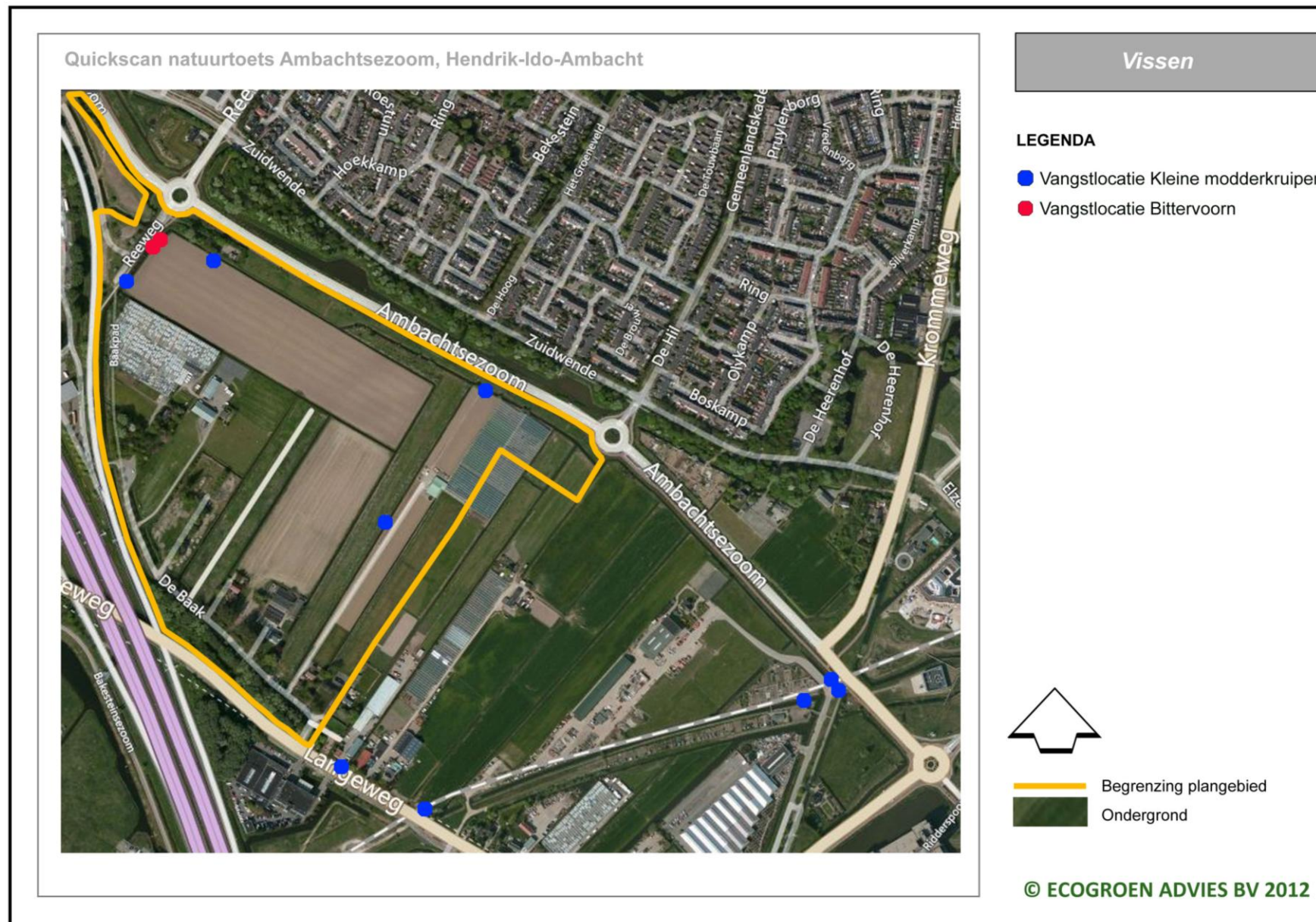
- Broedlocatie Huismus
Getal wijst op aantal broedpaar

- Begrenzing plangebied
- Ondergrond

Bijlage 4: Verspreidingskaart Kleine modderkruiper en Bittervoorn

Op onderstaande kaart zijnde in 2012 in het plangebied en directe omgeving gedane vangsten van Kleine modderkruiper en Bittervoorn weergegeven.

Bijlage 5: Huisvesting Huismus

Hieronder zijn de drie belangrijkste mogelijkheden beschreven om vervangende (tijdelijke en permanente) nestgelegenheid voor Huismus te creëren. Tevens is een beschrijving gegeven voor het stimuleren van de voedselvoorziening van Huismus.

Huismussenpannen (permanent)

Het bedrijf Waveka verkoopt speciale Huismussendakpannen en grote dakpanfabrikanten als Lafarge en Koramic kunnen door hen gemaakte dakpantypen op verzoek uitvoeren in een nestpan-variant voor Huismussen (ronde opening), hoewel dit niet voor alle typen kan.

Figuur 1: Mussendakpan
(waveka.nl)

Vogelvide (permanent)

De Vogelvide biedt Huismussen een veilige nestplek onder dakpannen. Het product kan worden aangebracht bij de onderste rij pannen op het dak, ter hoogte van de dakvoet. Simpel gezegd is het een prefab nestkast die over de gehele breedte van het dak kan worden aangebracht. De Vogelvide voldoet aan de eisen zoals gesteld in het Bouwbesluit. De Vogelvide kent een aantal geïntegreerde functies zoals:

- past onder vrijwel alle soorten pannen en alle soorten pannendaken;
- waarborgt een goede ventilatie van het dak;
- voorkomt dat vogels verder onder de pannen kruipen, zodat vervuiling wordt tegengegaan;
- duurzaam en eenvoudig, zowel in de professionele bouwwereld als door particulieren toe te passen.

De Vogelvide is de afgelopen jaren met goed resultaat getest in Noordwijk, Amsterdam, Alkmaar en Hardenberg. Voor meer informatie wordt verwezen naar de website van de Vogelbescherming (www.vogelbescherming.nl) en Monier (www.monier.nl).

Figuur 2: Vogelvide
(vogelbescherming.nl)

Mussenkasten en mussenflats (tijdelijk)

Deze houten of betonplex nestkasten zijn kant en klaar te koop, maar zijn ook eenvoudig zelf te (laten) maken. Ze zijn erg geschikt om onder oversteken en dakgoten te plaatsen. Ondanks het gebruik van duurzame materialen hebben deze kasten een beperkte levensduur en daarom verdient de vogelvide de voorkeur. Wel zijn deze kasten geschikt als tijdelijke maatregel, bijvoorbeeld als de vervangende nieuwbouw op zich laat wachten. In zo'n geval kunnen bestaande panden in de buurt met zulke kasten worden uitgerust. Nestkasten worden onder andere geleverd door Vivara. Ze zijn in alle kleuren te verven.

Adressen voor nadere informatie:

www.waveka.nl

www.vivara.nl

Figuur 3: Mussenkast (vivara.nl)

<http://www.haagsevogels.nl/cms/index.php?page=mussenflat-bouwen>

Stimuleren voedselvoorziening Huismus

Om ervoor te zorgen dat de omgeving een zo goed mogelijke voedselopbrengst voor Huismussen oplevert wordt geadviseerd om een zo soortenrijk mogelijke vegetatie te ontwikkelen. Elke plantensoort heeft een beperkte bloeitijd en trekt dan allerlei insecten. Als er gedurende langere tijd (Huisumus kan jongen hebben tussen begin april en half september) verschillende planten in bloei zijn zullen ook langere tijd allerlei insecten beschikbaar zijn. Daarnaast zijn struiken, heggen en klimop van belang om jaarrond beschutting te bieden.

Dienst Regelingen
Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 19530 2500 CM Den Haag

Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
W. van Oosterhout
Postbus 34
3340 AA HENDRIK IDO AMBACHT

Dienst Regelingen

Postbus 19530
2500 CM Den Haag
www.drloket.nl

T 0800 - 22 333 22
F 070 - 378 61 39
ffwet@dienst-regelingen.nl

Onze referentie

Aanvraagnummer
FF/75C/2013/0270.toek.sg

Bijlagen

3

Datum 15 november 2013
Betreft Toekenning ontheffing
Ruimtelijke ingrepen

Geachte heer Van Oosterhout,

Naar aanleiding van uw verzoek van 14 augustus 2013 en de aanvulling hierop van 15 oktober 2013, geregistreerd onder aanvraagnummer FF/75C/2013/0270, om een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet te krijgen, deel ik u het volgende mee.

Hierbij ontvangt u de ontheffing die u heeft aangevraagd, van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de bittervoorn en de kleine modderkruiper, alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen van de huismus.

De aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project "Bedrijventerrein Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht", gelegen in de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht. Het project betreft het realiseren van bedrijventerrein Ambachtsezoom. Hiervoor worden enkele gebouwen gesloopt en watergangen verbreed en/of gedempt. Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in de artikelen 9 en 11 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de bittervoorn (*Rhodeus amarus*) en de kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 voor wat betreft exemplaren van de huismus (*Passer domesticus*), voor de periode van 6 januari 2014 tot en met 1 januari 2019.

Overwegingen

Wettelijk kader

Beschermde soorten

De bittervoorn en de kleine modderkruiper zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder d, van de Flora- en faunawet.

De bittervoorn is tevens opgenomen in bijlage 1, behorende bij het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten¹.

¹ Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten (Stb. 2000, 525), laatstelijk gewijzigd bij Stb.2012, 615.

De huismus is een beschermde inheemse diersoort als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b, van de Flora- en faunawet. Voor vogels is alleen ontheffing nodig indien het nest valt onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Hieronder zal dit nader worden toegelicht.

Verbodsbepalingen

Op grond van de artikelen 9 en 11 van de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde inheemse diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen, en nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse diersoorten te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Afwijzing artikel 9 van de Flora- en faunawet

Uit de aanvraag blijkt dat ontheffing is aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 9 van de Flora- en faunawet, voor wat betreft het doden en/of verwonden van de bittervoorn en de kleine modderkruiper. Ontheffing voor het doden en verwonden is in casu niet nodig. Er worden door u voldoende maatregelen genomen om doden en verwonden te voorkomen. Deze zijn in de ontheffing opgenomen onder 'Zorgplicht'. Incidentele slachtoffers vallen niet onder de reikwijdte van artikel 9 van de Flora- en faunawet. Bovendien wordt gelet op de zorgplicht, genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet geen ontheffing verleend voor het doden en/of verwonden van de bittervoorn en de kleine modderkruiper.

U heeft ook ontheffing aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 9 van de Flora- en faunawet voor zover dit het vangen van de bittervoorn en de kleine modderkruiper betreft. U heeft hiervoor echter geen ontheffing nodig, omdat het niet de bedoeling is deze soorten definitief aan de natuur te onttrekken, maar te verplaatsen binnen hun natuurlijke leefomgeving. De zorgplicht uit artikel 2 van de Flora- en faunawet is wel van toepassing. Er worden door u maatregelen voorgesteld om de zorgplicht na te leven. Deze zijn in de ontheffing opgenomen onder 'Zorgplicht'.

Ontheffing

Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt voor soorten genoemd op de Vogelrichtlijn en bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde diersoorten ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen. De belangen waarnaar verwezen wordt, zijn genoemd in artikel 2, lid 3 van het Besluit vrijstelling beschermde diersoorten.

Dienst Regelingen

Datum

15 november 2013

Onze referentie

aanvraagnummer
FF/75C/2013/0270.toek.sg

Instandhouding van de soorten

Vissen

De bittervoorn en de kleine modderkruiper zijn in het plangebied aangetroffen. De kleine modderkruiper komt voor in alle drie de watergangen, de bittervoorn is aangetroffen in één van de drie watergangen. Daarnaast is de kleine modderkruiper ook aangetroffen in meerdere watergangen in de directe omgeving van het plangebied. Door het dempen en verbreden van de watergang(en) kunnen voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de bittervoorn en de kleine modderkruiper worden beschadigd, vernield en verstoord. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soorten tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 8 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Activiteitenplan Flora- en faunawet Ambachtsezoom" van EcoGroen Advies BV van 10 juli 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Bij het realiseren van het bedrijventerrein wordt een nieuwe watergang gegraven en wordt een bestaande watergang verbreed. Deze watergangen zullen niet tijdig geschikt zijn als habitat voor de bittervoorn en de kleine modderkruiper. De functionaliteit van de voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen wordt dan ook niet gegarandeerd. Op termijn zullen deze watergangen echter wel fungeren als leefgebied voor beide soorten. De bittervoorn en de kleine modderkruiper komen daarnaast algemeen voor in (de omgeving) van het plangebied. In de directe omgeving van het plangebied zijn meerdere te behouden watergangen met geschikt leefgebied voor beide soorten aanwezig. De soorten hebben dan ook voldoende alternatieven om naar uit te wijken. De gunstige staat van instandhouding van de bittervoorn en de kleine modderkruiper komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

Huismus

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en, voor zover het geen nestvlinders betreft, het grootbrengen van de jongen. In de context van artikel 11 van de Flora- en faunawet moet onder nest ook de inhoud en de functionele omgeving daarvan, voor zover het broedsucces van vogels daarvan afhankelijk is, worden begrepen. Daartoe zijn alle activiteiten begrepen die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Artikel 11 van de Flora- en faunawet is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken en gebruiken hun nest niet als vaste rust- of verblijfplaats. Dergelijke nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen niet de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Nesten van de huismus vallen ook buiten het broedseizoen onder de definitie van 'vaste rust- of verblijfplaatsen' in artikel 11 van de Flora- en faunawet. Deze nesten zijn daarom, voor zover ze niet permanent verlaten zijn, jaarrond beschermd.

Dienst Regelingen

Datum

15 november 2013

Onze referentie

aanvraagnummer
FF/75C/2013/0270.toek.sg

Derhalve is, bij overtreding van de verbodsbepalingen, ontheffing nodig van artikel 11 van de Flora- en faunawet met betrekking tot de vaste rust- of verblijfplaatsen van de soort.

De huismus is in het plangebied aangetroffen. Op het erf met de te slopen gebouwen zijn in totaal 10 paartjes van de huismus aangetroffen. Tevens vervult het plangebied een functie als foerageergebied voor de soort. Aantasting van foerageergebieden is enkel ontheffingsplichtig indien zij van groot belang zijn voor de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaatsen van de betreffende soort, doordat er onvoldoende alternatieven voorhanden zijn.

Het plangebied en de directe omgeving worden gebruikt als nest- en vaste rust- of verblijfplaats van de huismus. Door de sloopwerkzaamheden kunnen nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen van de huismus worden beschadigd, vernield en verstoord. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soort tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven op pagina 7 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Activiteitenplan Flora- en faunawet Ambachtsezoom" van EcoGroen Advies BV van 10 juli 2013. De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping zijn in de ontheffing echter aanvullende voorschriften opgenomen.

Vooraf zorgt u voor voldoende alternatief dat in kwantiteit en kwaliteit overeenkomt met de huidige functionaliteit van de nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen voor de aanwezige populatie van de huismus. Drie maanden voor de start van de werkzaamheden worden in de directe omgeving van het plangebied kasten opgehangen als tijdelijke nest- of rust- of verblijfplaatsen voor de huismus. De huismus heeft op die manier voldoende tijd om de nieuwe nest- of vaste rust- en verblijfplaatsen te ontdekken en in gebruik te nemen. Het foerageergebied dat verdwijnt is niet essentieel voor de huismus. Er zijn in de omgeving voldoende alternatieven. In de geplande nieuwbouw worden permanente voorzieningen voor de huismus aangebracht en wordt er in de omgeving van de nieuwe nestplaatsen voldoende dekking gerealiseerd. De beplanting zal naast schuilmogelijkheden ook voor voldoende voedsel zorgen zodat het plangebied na afwikkeling van de werkzaamheden op lange termijn geschikt blijft voor de huismus. De functionaliteit van het nest of de vaste rust- en verblijfplaatsen wordt gegarandeerd.

Echter, ondanks deze maatregelen worden door sloopwerkzaamheden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de huismus verstoord. Immers, de huismus wordt gedwongen om de huidige verblijfplaats te verlaten en een alternatief te gaan zoeken.

Door de werkzaamheden wordt het in artikel 11 van de Flora- en faunawet neergelegde verbod op het verstoren van de vaste rust- of verblijfplaats van de huismus derhalve overtreden, zodat voor die werkzaamheden een ontheffing is vereist. Daar de huismus wel in de omgeving aanwezig blijft gaat er geen wezenlijke invloed uit van deze verstoring.

Dienst Regelingen

Datum

15 november 2013

Onze referentie

aanvraagnummer
FF/75C/2013/0270.toek.sg

De gunstige staat van instandhouding van de huismus komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorschriften.

De zorgplicht genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet blijft van toepassing. In de ontheffing zijn dan ook aanvullende voorschriften opgenomen.

Belang van de ingreep

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van het belang 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'.

Voor vogels kan alleen ontheffing verleend worden ten behoeve van belangen genoemd in de Vogelrichtlijn. Het door u aangedragen belang 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling' is niet genoemd in de Vogelrichtlijn. De belangen zoals genoemd in artikel 2, derde lid, aanhef en onder j, van het Vrijstellingsbesluit kan in dit geval echter wel aan de ontheffingverlening ten grondslag liggen, er is immers geen sprake van verstoring afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding.

In de Structuurvisie Hendrik-Ido-Ambacht is het plangebied aangemerkt als mogelijke locatie voor ontwikkelingsgebied voor bedrijvigheid. De nabije ontsluiting van de A16 in combinatie met de nabijheid van de bebouwde kom van Hendrik-Ido-Ambacht maakt het plangebied een zeer geschikte locatie voor bedrijfshuisvesting. De ontwikkeling van het bedrijventerrein draagt bij aan de invulling van de lokale en regionale vraag naar bedrijfshuisvesting met arbeidsintensieve bedrijvigheid.

De werkzaamheden die nodig zijn voor de realisatie van het project worden uitgevoerd in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Ten behoeve van dit belang kan ontheffing worden verleend, mits geen benutting of economisch gewin plaatsvindt en zorgvuldig wordt gehandeld. Van benutting of economisch gewin van de bittervoorn en de huismus is geen sprake. Ik verwacht dat er door het realiseren van het project geen permanent negatieve effecten optreden ten aanzien van de aanwezige populaties van de bittervoorn en de huismus.

Andere bevredigende oplossing

De Antoniapolder is het enige andere bedrijventerrein binnen de gemeente. Binnen dit terrein zijn echter niet voldoende mogelijkheden tot herstructurering of transformatie en gronden beschikbaar om aan de lokale en regionale vraag te kunnen voldoen. Overige niet bebouwde delen rond de gemeente zijn niet geschikt voor bedrijvigheid.

Een deel van de niet bebouwde delen heeft naar verwachting een hogere ecologische waarde dan het gekozen plangebied, waardoor deze locaties geen geschikte alternatieven vormen voor een nieuw bedrijventerrein.

Dienst Regelingen

Datum

15 november 2013

Onze referentie

aanvraagnummer
FF/75C/2013/0270.toek.sg

Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten de kwetsbare periode) wordt schade aan de bittervoorn en de huismus zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is het voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Zorgplicht

Voor de soorten waarvoor ik u ontheffing verleen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorschriften. Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Vogels

U dient gedurende de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor de in het plangebied te verwachten vogelsoorten kan dit plaatsvinden door werkzaamheden buiten de broedperiode van aanwezige soorten uit te voeren. Tevens kunnen voorbereidende maatregelen worden getroffen om te voorkomen dat vogels tot broeden kunnen komen binnen het plangebied. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.

Conclusie

Gelet op het voorgaande verleen ik u ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

De ontheffing en de voorschriften treft u hierbij aan.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief een bezwaarschrift indienen. Stuur het ondertekende bezwaarschrift naar Dienst Regelingen, afdeling Recht en Rechtsbescherming, Postbus 10019, 9400 CA Assen.

Vermeld in uw bezwaarschrift in ieder geval het aanvraagnummer FF/75C/2013/0270 en de datum van de beslissing.

Op onze internetsite www.drloket.nl/bezwaar vindt u meer belangrijke informatie over het indienen van een bezwaarschrift.

Meer informatie

Heeft u vragen, kijk dan op de website: www.drloket.nl. Of bel met het DR-Loket: 0800 - 22 333 22 (op werkdagen tussen 8.30 en 16.30 uur).

Dienst Regelingen

Datum

15 november 2013

Onze referentie

aanvraagnummer
FF/75C/2013/0270.toek.sg

Met vriendelijke groet,

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Wim Lauwerijssen
Teammanager Vergunningen Dienst Regelingen

Dienst Regelingen

Datum

15 november 2013

Onze referentie

aanvraagnummer

FF/75C/2013/0270.toek.sg

DE STAATSSECRETARIS¹ VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Naar aanleiding van het verzoek van de heer W. van Oosterhout
namens de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht, op 14 augustus 2013
en de aanvulling hierop van 15 oktober 2013

gelet op artikel 75, lid 3, van de Flora- en faunawet

Verleent hierbij aan:	Gemeente Hendrik-Ido-Ambacht
Adres:	Postbus 34
Postcode en woonplaats:	3340 AA HENDRIK IDO AMBACHT
Voor het tijdvak van:	6 januari 2014 tot en met 1 januari 2019

ONTHEFFING

FF/75C/2013/0270

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het beschadigen, vernielen of verstoren van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de bittervoorn (*Rhodeus amarus*) en de kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*) alsmede van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 11 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen van de huismus (*Passer domesticus*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project "Bedrijventerrein Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht", gelegen in gemeente Hendrik-Ido-Ambacht, omringd door de steden Hendrik-Ido-Ambacht, Papendrecht en Zwijndrecht, RDS coördinaten X:102500 Y:427500, één en ander zoals is weergegeven in bijlage 2 van het bij de aanvraag gevoegde rapport "Activiteitenplan Flora- en faunawet Ambachtsezoom".

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De gemeente Hendrik-Ido-Ambacht (hierna te noemen: de ontheffinghouder) dient onverwijld contact op te nemen met Dienst Regelingen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder blijft daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

¹ Krachtens de wettekst is de Minister bevoegd tot het afgeven van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Op basis van de portefeuilleverdeling tussen de Minister van EZ en de Staatssecretaris van EZ is deze bevoegdheid belegd bij de Staatssecretaris.

5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar Dienst Regelingen te zenden.

Specifieke voorschriften

7. Om het project te realiseren wordt een bestaande watergang verbreed en een nieuwe watergang gegraven. U dient de ontwikkeling van deze watergangen (indien mogelijk) te bespoedigen door vegetatie en bagger uit de te dempen watergang(en) in te brengen in de nieuwe watergang en/of de uitgenomen bagger en vegetatie terug te plaatsen nadat de watergang verbreed is.
8. Er moet gewerkt worden buiten de kwetsbare perioden van de aangetroffen (beschermd) diersoorten. Voor de bittervoorn en de kleine modderkruiper loopt deze periode globaal van augustus tot en met maart. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kunnen deze periodes langer dan wel korter zijn. Voor de huismus loopt deze periode globaal van begin september tot eind februari. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige² op het gebied van vissen en de huismus.
9. Tijdens vorstperiodes mogen geen werkzaamheden aan de watergangen worden uitgevoerd.
10. U dient minimaal 3 maanden voor de start van de sloopwerkzaamheden voldoende alternatieve nest- en vaste rust- of verblijfplaatsen te realiseren voor de huismus door 10 mussenstraten aan te brengen in de directe omgeving van het plangebied buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden.
11. De mussenstraten dienen aangebracht te worden binnen 200 tot (bij uitzondering) 500 meter van het plangebied. De kasten dienen bij voorkeur op oosten en/of noorden georiënteerd te zijn om verhitting door de zon te voorkomen. De nestingen van de kasten dienen minimaal 50 cm van elkaar verwijderd te zijn. De nestingen kunnen dichter op elkaar gesitueerd zijn als de andere nestingen niet zichtbaar zijn vanuit een nestgang. De kasten dienen geplaatst te worden op de locaties zoals aangegeven in bijlage 1 van de brief 'Aanvulling ontheffingsaanvraag 'Bedrijventerrein Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht' (FF/75C/2013/0270)' van 10 oktober 2013 (zie bijlage 2 bij dit besluit).
12. De mussenstraten dienen, voor zover in gebruik, jaarlijks geschoond te worden in een periode dat verstoring niet of minimaal optreedt. De kasten dienen onderhouden te worden totdat de permanente verblijfplaatsen zijn opgeleverd en in gebruik zijn genomen.
13. In de nieuwbouw dienen per vernield nest of vaste rust- of verblijfplaats van de huismus minimaal 2 permanente nieuwe nestgelegenheden gecreëerd te worden. U kunt hiervoor de voorzieningen aanbrengen zoals genoemd in bijlage 5 van het rapport "Activiteitenplan Flora- en faunawet Ambachtsezoom" van EcoGroen Advies BV van 10 juli 2013 (zie bijlage 3 bij dit besluit).
14. De permanente nestgelegenheden dienen georiënteerd te zijn op het noorden/oosten om verhitting door de zon te voorkomen.

² Het Ministerie van Economische Zaken verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

15. In de omgeving van de mitigerende maatregelen en de permanente voorzieningen in de nieuwbouw dient u voldoende dekking te realiseren om de huismus te voorzien van schuilmogelijkheden en voedsel. Dit dient u te realiseren door het (laten) aanplanten van heggen, klimop, struiken en bomen.

Zorgplicht

Ik wijs u er op dat u op grond van artikel 2 van de Flora- en faunawet de volgende maatregelen in acht dient te nemen:

16. Voordat de watergangen gedempt worden dient u de betreffende watergangen af te dammen en de aanwezige (beschermde) diersoorten en de zoetwatermosselen uit de watergang te verwijderen. De diersoorten dienen direct weer uitgezet te worden in een watergang in de nabije omgeving die niet aan de werkzaamheden onderhevig zal zijn.
17. Voordat de watergang aan de Reeweg verbreed wordt dient u aan de te verbreden zijde van de watergang de slib en watervegetatie op de kant te brengen en eventuele (beschermde) diersoorten en de zoetwatermosselen direct weer uit te zetten in een watergang in de nabije omgeving die niet aan de werkzaamheden onderhevig zal zijn.
18. Voorafgaand aan de werkzaamheden, voor de start van het broedseizoen, dient u de te slopen gebouwen ongeschikt te maken voor de huismus. Dit kunt u doen door de nestingen te laten dichten door een deskundige op het gebied van de huismus.
19. Voordat gestart wordt met de sloopwerkzaamheden dient u uit te sluiten dat de huismus in het te slopen gebouw aanwezig is. De aanwezigheid is uit te sluiten door een eenvoudige inspectie vooraf onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de huismus. Indien er exemplaren van de huismus aanwezig zijn dient u te wachten tot de huismus het te slopen gebouwen uit zichzelf heeft verlaten.

Overige voorschriften

20. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van vissen en de huismus.
21. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden.
22. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
23. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, zeker vier maanden voor het verstrijken van deze termijn een nieuwe aanvraag indienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.
24. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is Dienst Regelingen, Postbus 19530, 2500 CM Den Haag.

Den Haag, 15 november 2013

De Staatssecretaris van Economische Zaken,
namens deze:

Wim Lauwerijssen
Teammanager Vergunningen Dienst Regelingen

Notitie

‘Onderzoek Rugstreeppad Ambachtsezoom’

Auteur: Ing. J.G. (Janneke) Lindenholz
Redactie: Drs. I. (Iwan) Veeman
Projectcode: 11-340A
Datum: 18 juni 2013
Status: Concept

1. Aanleiding en doelstelling

In opdracht van OD205^{SL} heeft EcoGroen Advies BV een onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van Rugstreeppadden op het toekomstige bedrijventerrein Ambachtsezoom in Hendrik-Ido-Ambacht. In het betreffende gebied worden enkele potentiële voortplantingswateren van de soort verwijderd.

Het onderzoek moet inzichtelijk maken of het plangebied deel uitmaakt van het leefgebied van Rugstreeppad en of bij realisatie van de plannen t.a.v. de strikt beschermde Rugstreeppad verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden.

2. Situatie en werkwijze

Situatie

Het plangebied is een agrarisch gebied ingeklemd tussen het stedelijke gebied van Hendrik-Ido-Ambacht en Zwijndrecht, grenzend aan rijksweg A16. Het gebied heeft een grootte van circa 30 hectare en bestaat uit agrarische percelen, watergangen, bebouwing en opgaande groenstructuren (zie ook bijlage 1). Ten behoeve van het beoogde plan verdwijnen enkele watergangen en wordt een aantal gebouwen gesloopt.

Tijdens een in 2012 uitgevoerde quickscan is in het plangebied potentieel geschikt leefgebied voor de strikt beschermde Rugstreeppad (Ffwet tabel 3, HRL IV en RL gevoelig) aangetroffen¹. Daarnaast is het voorkomen van de soort bekend uit de omgeving Hendrik-Ido-Ambacht (telmee.nl, raven.nl en Provincie Zuid-Holland 2003²).

Rugstreeppad

Rugstreeppad dankt zijn naam aan de geel(groene) streep over de rug, die ook al bij zeer jonge dieren goed te zien is. De soort komt met name voor in het rivierengebied, de duinen en laag Nederland. Op de hoge zandgronden is hij vooral bij vennen aanwezig. Voortplanting vindt plaats in voedselarme, vaak tijdelijke wateren. Dergelijke wateren zijn vaak ondiep, waardoor ze snel opwarmen en eitjes en larven zich snel ontwikkelen. Rugstreeppad is een echte pionierssoort en is hierdoor in Nederland, bij gebrek aan primair habitat een gedwongen cultuurvolger. De soort is zeer mobiel en kan grote afstanden afleggen. Door de strikte beschermingsstatus en zijn voorkomen in of nabij cultuurgronden en hier gepaard gaande humane landschappelijke ingrepen, kunnen gevoeligheden ontstaan.

¹ Lindenholz J.G. (2012). Quickscan natuurtoets bedrijventerrein Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 11-340. EcoGroen Advies, Zwolle.

² Provincie Zuid-Holland (2003). Beschermde planten en dieren in Zuid-Holland. De verspreiding van de Europese Habitatrichtlijnsoorten in kaart.

Werkwijze onderzoek

Het onderzoek naar Rugstreeppad is, voor zover de weersomstandigheden het toelieten, uitgevoerd conform de soortenstandaard voor Rugstreeppad. Op 18 juli 2012 is een dagbezoek naar larven in potentiële voortplantingswateren uitgevoerd en op 27 mei 2013 en 6 juni 2013³ hebben tellingen van kooractiviteit plaatsgevonden en zijn eisnoeren geïnventariseerd. De avondbezoeken zijn uitgevoerd tijdens geschikte weersomstandigheden (relatief warme, windstille avonden en nachten).

Het onderzochte gebied is in 2013 ten opzichte van 2012 verkleind (zie ook bijlage 1). De reden hiervoor is dat het plangebied kleiner is geworden en dat voor dat deel van het plangebied toegang is geweigerd door de eigenaar.

3. Resultaten

Tijdens het onderzoek zijn in het plangebied en directe omgeving geen waarnemingen gedaan van Rugstreeppad.

Op basis van het onderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied in de huidige situatie geen onderdeel vormt van het leefgebied van Rugstreeppad. Aangezien ook in de directe omgeving geen Rugstreeppadden zijn aangetroffen is de soort ook niet overwinterend in het plangebied te verwachten.

4. Conclusie en aanbeveling

Op basis van het onderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied geen deel uitmaakt van het leefgebied van Rugstreeppad. Vervolgacties zoals het aanvragen van een ontheffing van de Flora- en faunawet is voor Rugstreeppad dan ook niet nodig.

³ Gezien de koude weersomstandigheden in een groot deel van de maand mei, was het niet zinvol om beide veldbezoek in die maand uit te voeren. Hoewel niet in het plangebied, zijn op andere locaties rond deze data, meerdere waarnemingen van Rugstreeppadden gedaan, waaruit blijkt dat de soorten op het moment van onderzoek wel roepactiviteit vertoonden.

BIJLAGE I: LIGGING VAN HET PLANGEBIED

Op onderstaand figuur is de ligging van het plangebied weergegeven. Het plangebied is in 2013 ten opzichte van 2012 gewijzigd, kleiner geworden. Het geelgearceerde vlak behoorde in 2012 wel bij het plangebied, in 2013 niet meer. Dit deel valt dan ook buiten de inrichtingsplannen van het bedrijventerrein.

Aan
OD205sl
t.a.v. dhr A. Stam
(cc: mevr. J. van Boxel/gemeente HIA)

Emmastraat 16
8011 AG Zwolle
T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Nader onderzoek jaarrond beschermde vogelnesten Ambachtsezoom

Contactpersoon	Kenmerk	Status	Datum
M. Hoksberg	11-340B	concept	31 juli 2015

Betreft

Notitie nader onderzoek

1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van OD205sl heeft Ecogroen BV een onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van nesten van jaarrond beschermde vogels op (of in de invloedssfeer van) het toekomstige bedrijventerrein Ambachtsezoom in Hendrik-Ido-Ambacht. In het betreffende gebied zijn in het verleden in gebruik zijnde nesten van Ransuil en Buizerd gemeld. Deze meldingen was onderdeel van de argumentatie van een bezwaarprocedure tegen de vaststelling van het nieuwe bestemmingsplan.

Het onderzoek heeft tot doel om inzichtelijk maken of er in het plangebied nesten van dergelijke vogelsoorten aanwezig zijn en of ze in gebruik zijn of zijn geweest. Voor het verwijderen van nesten en/of nestbomen is namelijk ontheffing van de Flora- en Faunawet vereist. Voor de vaststelling van een bestemmingsplan is uitzicht op zo'n ontheffing noodzakelijk

2 Situatie en werkwijze

Situatie

Het plangebied is een agrarisch gebied ingeklemd tussen het stedelijke gebied van Hendrik-Ido-Ambacht en Zwijndrecht, grenzend aan rijksweg A16. Het gebied heeft een grootte van circa 30 hectare en bestaat uit agrarische percelen, watergangen, bebouwing en opgaande groenstructuren (zie ook bijlage 1). Ten behoeve van het beoogde plan worden enkele gebouwen gesloopt en zullen bomen gekapt worden.

Tijdens een in 2012 uitgevoerde quickscan (Lindenholz, 2012) zijn in het plangebied geen jaarrond beschermde vogelnesten aangetroffen, uitgezonderd diverse nesten van Huismus in de aanwezige bebouwing. Wel zijn diverse oude kraaiennesten aangetroffen waarvan toen is gesteld dat ze mogelijk in de toekomst dienst konden doen als

nest voor Ransuil. Ook roofvogelsoorten als Buizerd, Boomvalk en Sperwer zouden zo'n nest kunnen benutten. Van deze soorten zijn de nesten jaarrond beschermd.

Uit een bezwaarschrift en persoonlijke mededelingen van een omwonende is gebleken dat er in 2014 sprake was een bewoond nest van Buizerd in een bomenlaan langs de Baak tussen de huisnummers 16 en 26. Hier was vroeger een onbewoond erf met schuren aanwezig, dat in 2012 reeds gesloopt was. In de bomen langs de oprit zijn twee grote takkennesten aanwezig, waarvan één in 2014 gebruikt is door Buizerd.

Werkwijze onderzoek

Het onderzoek naar jaarrond beschermde nesten is uitgevoerd in overeenstemming met de soortenstandaard voor Buizerd (Dienst Regelingen, 2011). De soortenstandaard verlangt voor het aantonen van de aan- of afwezigheid van de Buizerd het volgende:

'Er moeten na zonsopkomst twee tot vier gerichte veldbezoeken overdag plaatsvinden in de periode maart tot en met half mei, met een tussenperiode van minimaal 10 dagen. Deze veldbezoeken in de betreffende tijd van het jaar leveren bij de buizerd het leeuwendeel van de waarnemingen van bewoonde territoria en nesten op. Overigens kan het daadwerkelijke broeden van de buizerd plaatsvinden van half maart tot en met augustus, maar het exacte moment is afhankelijk van onder andere de weersomstandigheden.'

Er zijn drie dagbezoeken uitgevoerd. Op 20 april 2015 is het hele plangebied onderzocht op de aanwezigheid van takkennesten. De bomen waren nog niet of nauwelijks in blad zodat de nesten gemakkelijk op te sporen waren.

Op 16 juni en 3 juli 2015 zijn alle nesten bezocht en onderzocht op de aanwezigheid van oudervogels, jongen, sporen (uitwerpselen, prooi-resten, braakballen en ruiveren) en andere aanwijzingen die kunnen duiden op aanwezigheid van een bewoond nest. Daarnaast is op deze beide dagen geruime tijd gepost om foerageergedrag en voedselvluchten van roofvogels te kunnen opsporen en volgen.

Voor de andere doelsoorten is geen soortenstandaard beschikbaar. Toch is het onderzoek aangepast aan de specifieke kenmerken van deze soorten. De laatste bezoek op 3 juli 2015 is mede gericht op het opsporen van nesten van Boomvalk. Deze soort vestigt zich soms pas in juni. Onder alle potentieel geschikte nesten is tijdens elk bezoek nadrukkelijk gezocht naar sporen van de teruggetrokken levende Ransuilen, die zich evenals de andere doelsoorten verraden door kalkstrepen, uilenballen en ruiveren.

3 Resultaten

Buizerd

Tijdens het onderzoek zijn in het plangebied en directe omgeving geen bewoonde nesten aangetroffen die jaarrond beschermd zijn. In 2014 was er wel een in gebruik zijnd nest aanwezig in een bomenrij dwars op De Baak.

Dit nest van de Buizerd is in 2015 niet in gebruik geweest. Op het leegstaande erf heeft zich in de broedtijd in 2014 een dakloze man met hond een permanent onderkomen gebouwd waarin hij dagelijks slaapt. De Buizerd heeft het nest toen niet opgegeven.

Deze man heeft begin april wel een aantal malen een Buizerd waargenomen, maar tot een broedpoging is het niet gekomen. Vermoedelijk is de aanwezigheid van de man en zijn hond gedurende de vestigingsfase dusdanig verstorend geweest dat de Buizerd zich elders heeft gevestigd (of niet heeft gebroed). Tijdens de veldbezoeken is alleen op 16 juli 2015 nabij de Ambachtsezoo een foeragerende Buizerd waargenomen die geen binding met het nest vertoonde. Deze vogels kwamen aanvliegen vanuit noordwestelijke richting. Vermoedelijk bevindt zich in die richting wel een nest.

Overige soorten

In één van beide nesten heeft in 2015 een Torenvalk gebroed. Deze soort is over het algemeen minder schuw en broedt ook vaak op of naast bewoonde erven. Nesten van Torenvalk zijn niet jaarrond beschermd.

Er zijn in het geheel geen waarnemingen van Boomvalk gedaan. Net als in eerder jaren worden er in de regio alleen veel waarnemingen gedaan in de Sophiapolder en Kijfhoek (waarneming.nl). Ook zijn geen Sperwers waargenomen. Onder de nesten zijn ondanks nadrukkelijk onderzoek geen sporen aangetroffen die kunnen duiden op aanwezigheid van roofvogels (anders dan Torenvalk) en Ransuil.

4 Conclusie en aanbeveling

Op basis van het onderzoek wordt geconcludeerd dat er in het plangebied (behoudens nesten van Huismus) geen jaarrond beschermde vogelnesten aanwezig zijn. Schade aan nesten en/of leefgebied van deze soorten is dan ook niet aan de orde. Vervolgacties zoals het aanvragen van een ontheffing van de Flora- en faunawet is voor vogelnesten in eerste instantie dan ook niet nodig.

Waakzaamheid is echter geboden. De Flora- en Faunawet verbiedt het verstoren of vernietigen van in gebruik zijnde vogelnesten. Een nest is niet langer in gebruik en niet langer beschermd als dit *permanent verlaten* is. Naar het zich laat aanzien is de nestlocatie van 2014 dit jaar niet gebruikt vanwege de aanwezigheid van de dakloze nabij het nest. Als deze man zou vertrekken is de kans groot dat er in 2016 weer gebroed wordt. Op dat moment is het nest weer jaarrond beschermd.

Door de gehele bomenrij met de twee potentiële nestbomen te kappen kan voorkomen worden dat er in 2016 weer gebroed wordt. Het is echter de vraag of gesteld kan worden dat het nest nu permanent verlaten is, aangezien er in 2015 wel aanwijzingen waren voor interesse van de Buizerd voor de nestplek. Hierover is ons geen jurisprudentie bekend.

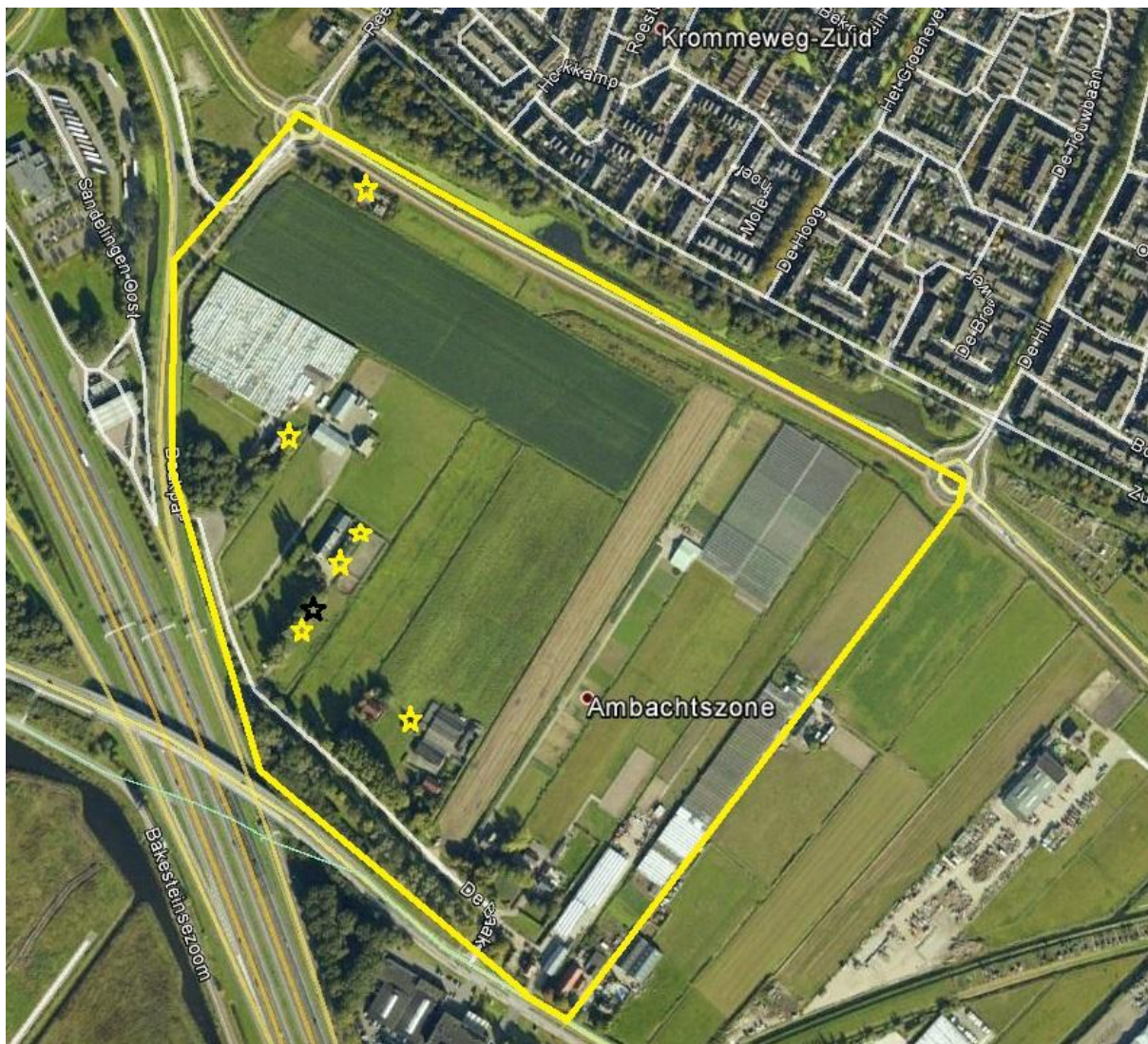
Als er geen acute aanleiding is om hervestiging te voorkomen, dan is het zaak om de nestplek jaarlijks te monitoren. Mocht er in de toekomst noodzaak ontstaan om de nestplek op te heffen en daarvoor een ontheffing aan te vragen, dan kan dat op basis van de dan verzamelde gegevens.

5 *Literatuur/bronnen*

Lindenholz J.G. (2012). Quicksan natuurtoets bedrijventerrein Ambachtsezoom, Hendrik-Ido-Ambacht; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 11 -340. EcoGroen Advies, Zwolle.

Dienst Regelingen (2011) Soortenstandaard van de Buizerd (*Buteo buteo*).

Waarneming.nl

Bijlage 1: Onderzoeksgebied en aangetroffen nesten

Op bovenstaande luchtfoto zijn de onderzochte takkennesten weergegeven. De met geel gemarkeerde locaties waren in 2015 leeg of in gebruik door Zwarte kraai. De met zwart aangegeven locatie is in 2014 gebruikt door Bui-zerd en in 2015 door Torenvalk. De grens van het onderzoeksgebied is aangegeven met de gele omlijn.